

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 081 «Право» освітнього ступеня «бакалавр»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри публічного
та приватного права
Протокол № 11 від 24 жовтня 2023 року

Чернігів 2023

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 081 «Право» / Укл.: Кочина О. С. Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2023. 99 с.

Укладач:

КОЧИНА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЇВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент.

Відповідальний за випуск:

ЛИТВИНЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, завідувач кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент.

Рецензент:

ШПОМЕР АЛЛА ІВАНІВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент.

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»	6
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Цивільне право»	6
1.2. Структура навчальної дисципліни	21
1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни» ..	23
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	26
Тема 1. Цивільне право як галузь права	26
Тема 2. Цивільне законодавство	27
Тема 3. Цивільні правовідносини	29
Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права	30
Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права	32
Тема 6. Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права	35
Тема 7. Об'єкти цивільних прав	37
Тема 8. Особисті немайнові права	38
Тема 9. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків	40
Тема 10. Захист цивільних прав та інтересів	42
Тема 11. Правочини	43
Тема 12. Представництво	45
Тема 13. Строки та терміни. Позовна давність	47
Тема 14. Загальні положення про право власності	48
Тема 15. Право спільної власності	51
Тема 16. Право власності на землю та на житло	53
Тема 17. Захист права власності	54
Тема 18. Речові права на чуже майно	56
Тема 19. Загальні положення про зобов'язання	57
Тема 20. Виконання зобов'язання	59
Тема 21. Забезпечення виконання зобов'язання	60
Тема 22. Припинення зобов'язання	62
Тема 23. Відповідальність за порушення зобов'язань	63
Тема 24. Цивільно-правовий договір	64
Тема 25. Договори про передачу майна у власність	67
Тема 26. Договори про передачу майна у користування	71
Тема 27. Договори про виконання робіт	76
Тема 28. Договори про надання послуг	80
Тема 29. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії	85
Тема 30. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання	88
Тема 31. Зобов'язання із заподіяння шкоди	92
Тема 32. Спадкове право	97

ПЕРЕДМОВА

Цивільні правовідносини - це найширший пласт суспільних відносин, із яким кожна людина зустрічається протягом всього життя щоденно. Участь у цих відносинах реалізується через можливість мати, здійснювати та захищати цивільні права та обов'язки. Ці знання набуваються у процесі вивчення навчального курсу «Цивільне право», при вивченні якого здобувач вищої освіти набуває знань не лише системи актів цивільного законодавства, але і відповідних теоретичних положень, без яких неможливо досконально зрозуміти та тлумачити цивільно-правові категорії. Важливе значення має також опрацювання узагальнень судової практики з вирішення судових спорів.

Предметом вивчення дисципліни «Цивільне право» є: основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії, інститути цивільного права тощо.

Метою навчальної дисципліни «Цивільне право» є: опанування ЗВО системи знань з цивільного права України; акцентування уваги ЗВО на складних теоретичних та практичних проблемах цивільних правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу вироблення навиків аналітичного мислення у ЗВО; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування цивільно-правових норм.

Семінарські заняття проводяться з основних тем розглянутих на лекційних заняттях.

Самостійна та індивідуальна робота планується як форма навчання, що має на меті розширення та дослідження питань винесених на розгляд на лекційних заняттях, а також опрацювання питань, які не були висвітлені на лекційних та семінарських заняттях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми ЗВО належить оволодіти відповідною сукупністю знань, вмінь та навичок, зокрема:

ЗВО повинен засвоїти знання з теорії цивільного права у поєднанні з теоретичними та практичними питаннями реалізації цивільних прав;

ЗВО повинен набути навичок використання чинного законодавства, покликаного врегульовувати цивільні відносини, для розширення свого правового кругозору, підвищення рівня правосвідомості і правової культури та вирішення питань, що виникають у практичній діяльності.

Дане навчально-методичне видання підготовлено з метою надання можливості ЗВО ґрунтовно та послідовно готуватися до семінарських занять з навчальної дисципліни «Цивільне право», користуючись тим списком літератури та нормативно-правових актів, який рекомендований до кожної теми семінарського заняття. На основі аналізу рекомендованих джерел ЗВО повинні навчитися формулювати і обґрунтовувати висновки не тільки теоретичного, а й практичного характеру.

Підготовка до семінарського заняття згідно плану, аналіз питань для самостійного вивчення, написання есе та рефератів по темі, а також вирішення практичних задач надасть можливість викладачу визначити рівень засвоєння матеріалу ЗВО.

У методичних вказівках запропоновано також і критерії оцінювання ЗВО, складенні відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. № 26 та з урахуванням обсягу годин і структури навчальної дисципліни.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Цивільне право»

Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Місце цивільного права в системі галузей права. Поняття цивільного права як приватного права та як галузі права. Предмет цивільно-правового регулювання: особисті немайнові та майнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Функції сучасного цивільного права. Система цивільного права.

Принципи цивільного права: неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини, неприпустимість позбавлення права власності, свобода договору, свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом, судовий захист цивільного права та інтересу, справедливість, добросовісність та розумність.

Тема 2. Цивільне законодавство

Конституція України - Основний Закон. Цивільний кодекс України. Конституційні і звичайні закони. Акти Президента України. Акти Кабінету Міністрів України. Акти інших органів державної влади. Міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Рішення Конституційного Суду України. Акти органів місцевого самоврядування. Примірні статuti кооперативних і громадських організацій, затверджені органами державної влади. Звичаї ділового обороту. Локальні (корпоративні) нормативні акти, прийняті органами управління юридичних осіб, які регулюють їх діяльність. Аналогія закону та аналогія права. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

Поняття і структура цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Структура Цивільного кодексу України. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.

Тема 3. Цивільні правовідносини

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин: суб'єкти, об'єкти та зміст (фактичний та юридичний). Поняття суб'єктивного права та суб'єктивного обов'язку.

Класифікація цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Поняття юридичних фактів. Види юридичних фактів.

Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття, ознаки та обсяг правоздатності фізичної особи. Виникнення та припинення правоздатності фізичної особи. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства. Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки. Способи ідентифікації фізичної особи.

Поняття та зміст цивільної дієздатності фізичної особи. Зміст дієздатності фізичних осіб. Види цивільної дієздатності фізичних осіб.

Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою: підстави, порядок та правові наслідки. Оголошення фізичної особи померлою: підстави, порядок та правові наслідки. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

Фізична особа-підприємець.

Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття та ознаки юридичної особи. Сутність юридичної особи. Організаційно-правові форми та види юридичних осіб. Правоздатність юридичної особи та її зміст. Майнові права та обов'язки юридичних осіб. Особисті немайнові права та обов'язки юридичних осіб. Найменування юридичної особи (комерційне (фірмове) найменування). Місцезнаходження юридичної особи.

Право юридичної особи на недоторканність ділової репутації та її судовий захист. Засоби індивідуалізації юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи. Установчі документи юридичної особи. Органи юридичної особи. Способи створення юридичних осіб: розпорядчий, нормативно-явочний, дозвільний і договірний. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичних осіб.

Форми припинення юридичних осіб: реорганізація та ліквідація. Види реорганізації: злиття, поділ, приєднання, перетворення. Виділ юридичної особи. Добровільний та примусовий порядок ліквідації юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів.

Тема 6. Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права

Роль і становище суб'єктів публічного права у сфері цивільних правовідносин. Права та обов'язки суб'єктів публічного права у цивільних правовідносинах.

Змістовий модуль 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків

Тема 7. Об'єкти цивільних прав

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Поняття речей. Класифікація речей та її правове значення. Тварини як особливий об'єкт цивільних прав. Майно як особливий об'єкт цивільних прав. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав.

Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Групи та види цінних паперів. Передання прав за цінними паперами. Результати робіт та послуги як об'єкти цивільних прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав.

Тема 8. Особисті немайнові права

Поняття та ознаки особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.

Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на свободу. Право на особисту недоторканність. Право на донорство. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Право на зміну імені. Право на використання імені. Право на повагу до гідності та честі. Право на повагу до людини, яка померла. Право на недоторканність ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери. Розпоряджання особистими паперами. Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів. Право на таємницю кореспонденції.

Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та

в інших художніх творах. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на місце проживання. Право на недоторканність житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.

Тема 9. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків

Поняття цивільних прав та обов'язків. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав. Межі здійснення цивільних прав. Виконання цивільних обов'язків.

Тема 10. Захист цивільних прав та інтересів

Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади або органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист цивільних прав. Здійснення права на захист. Визнання незаконним правового акта органу державної влади або органу місцевого самоврядування. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 11. Правочини

Поняття та ознаки правочинів. Воля і волевиявлення як суть правочину. Види правочинів. Умови чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Способи волевиявлення. Усна форма правочину. Письмова форма правочину: проста та нотаріальне посвідчення. Укладення правочину шляхом мовчання. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Строки у правочині. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Недійсність правочину. Види недійсних правочинів. Фіктивні та удавані Правочини. Нікчемні та оспорювані правочини. Правові наслідки недійсності правочину (окремих його частин).

Тема 12. Представництво

Поняття та підстави представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Правові наслідки вчинення правочину представником. Передоручення. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю. Форма довіреності. Довіреність юридичної особи. Строк довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю. Випадки недопущення представництва.

Тема 13. Строки та терміни. Позовна давність

Поняття і значення строків та термінів в цивільному праві. Роль і місце строків та термінів у цивільних правовідносинах. Визначення строку та терміну. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Види цивільно-правових строків. Визначення строку вказівкою на подію, яка неминуче повинна настати. Визначення строку моментом вимоги кредитора. Строки здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Строки існування цивільних прав та присікальні (преклюзивні) строки. Строки захисту цивільних прав: гарантійні строки, строки оперативного захисту, претензійні строки, строки позовної давності, процесуальні строки.

Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Зміст тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Позовна давність у разі заміни сторін у зобов'язанні. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Закінчення строку позовної давності. Правові наслідки пропускання строку позовної давності. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Змістовий модуль 3. Право власності та інші речові права

Тема 14. Загальні положення про право власності

Поняття та зміст права власності. Правомочності володіння, користування, розпорядження власником своїм майном. Право власності в об'єктивному розумінні. Право власності в суб'єктивному розумінні. Абсолютний характер права власності. Історичні типи права власності.

Здійснення права власності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності українського народу. Право приватної власності. Суб'єкти права приватної власності. Право державної власності. Суб'єкти права державної власності. Право комунальної власності. Суб'єкти права комунальної власності. Право власності на землю (земельну ділянку). Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку). Право власності на житло. Суб'єкти права власності на житло.

Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на перероблену річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безгосподарну річ. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився. Знахідка. Набуття права власності на знахідку. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою. Бездоглядна домашня тварина. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину. Відшкодування витрат на утримання

бездоглядної домашньої тварини та виплата винагороди. Набуття права власності на скарб. Набувальна давність. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є у комунальній власності.

Підстави припинення права власності: відчуження власником свого майна; відмова власника від права власності; припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; знищення майна; викуп пам'яток історії та культури; викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю; викуп нерухомого майна у зв'язку з метою суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене; звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника; реквізиція; конфіскація; припинення юридичної особи чи смерті власника. Інші підстави припинення права власності.

Тема 15. Право спільної власності

Поняття і види права спільної власності. Поняття права спільної часткової власності. Суб'єкти права спільної часткової власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності. Утримання майна, що є у спільній частковій власності.

Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності.

Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності. Поділ майна, що є у спільній частковій власності.

Поняття права спільної сумісної власності. Суб'єкти права спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Тема 16. Право власності на землю та на житло

Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній. Припинення права власності на земельну ділянку.

Поняття житла. Житловий будинок, квартира, садиба, як об'єкт права власності. Права власника житлового будинку, квартири. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Тема 17. Захист права власності

Засади захисту права власності. Право власника на вимогу майна із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Предмет віндикаційного позову. Право власника на вимогу майна від добросовісного набувача. Права та обов'язки добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів.

Захист права власника від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Інші способи захисту права власності.

Тема 18. Речові права на чуже майно

Види речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Суб'єкти права володіння чужим майном. Підстави виникнення права володіння. Підстави припинення права володіння. Обов'язки недобросовісного володільця. Умови неможливості витребування майна з незаконного володіння іншої особи.

Поняття користування чужим майном. Поняття сервітуту. Встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Підстави припинення сервітуту.

Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Договір про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб: строк дії, зміст.

Підстави припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови. Права та обов'язки землекористувача. Припинення права користування земельною ділянкою для забудови. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Змістовий модуль 6. Zobov'язальне право. Цивільно-правова відповідальність

Тема 19. Загальні положення про zobov'язання

Поняття і система zobov'язального права. Поняття zobov'язання, підстави його виникнення та значення у сучасному цивільному обороті. Склад zobov'язання. Суб'єкти zobov'язання: кредитор, боржник, третя особа. Заміна сторін у zobov'язанні. Об'єкти zobov'язання. Зміст zobov'язань. Види zobov'язань.

Тема 20. Виконання zobov'язання

Поняття та принципи виконання zobov'язань. Суб'єкти виконання zobov'язання. Місце, строк та спосіб виконання zobov'язання. Зустрічне та альтернативне виконання zobov'язання. Особливості виконання солідарного та часткового zobov'язання. Регресне zobov'язання, його ознаки. Підтвердження виконання zobov'язання.

Тема 21. Забезпечення виконання зобов'язання

Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання. Окремі види забезпечення виконання зобов'язання. Поняття та види неустойки (штраф, пеня). Підстави виникнення права на неустойку. Предмет неустойки. Правові наслідки сплати (передання) неустойки. Договір поруки та його зміст. Припинення поруки. Поняття гарантії. Сторони та зміст договору гарантії. Припинення гарантії. Право гаранта на зворотну вимогу (регрес) до боржника. Поняття завдатку. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Поняття застави. Підстави виникнення застави. Види застав. Предмет застави. Форма договору застави. Сторони та зміст договору застави. Дострокове виконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Припинення права застави. Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.

Тема 22. Припинення зобов'язання

Підстави припинення зобов'язання. Виконання зобов'язання. Передання відступного. Зарахування. Недопустимість зарахування зустрічних вимог. Зарахування у разі заміни кредитора. Домовленість сторін. Прощення боргу. Поєднання боржника і кредитора в одній особі. Неможливість виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання у зв'язку зі смертю фізичної особи або ліквідацією юридичної особи.

Тема 23. Відповідальність за порушення зобов'язань

Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. Форми і види цивільно-правової відповідальності. Підстава і умови цивільно-правової відповідальності. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань. Окремі види відповідальності за невиконання зобов'язань. Підстави звільнення боржника від цивільно-правової відповідальності.

Змістовий модуль 5. Загальні положення про договірні зобов'язання. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування

Тема 24. Цивільно-правовий договір

Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Види цивільно-правових договорів. Свобода договору в цивільному праві. Зміст договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Типові умови договору. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору.

Укладення, зміна і розірвання договору. Стадії укладення договору: оферта та акцепт. Форма договору. Момент укладення договору. Місце укладення договору. Підстави для зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання

договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

Тема 25. Договори про передачу майна у власність

Договір купівлі-продажу. Поняття та значення договору купівлі-продажу. Форма договору. Сторони у договорі купівлі-продажу. Предмет і ціна як істотні умови договору купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця і покупця. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару. Кількість товару. Асортимент товару. Якість товару. Підтвердження відповідності товару вимогам законодавства. Гарантії якості товару. Обчислення гарантійного строку. Строк придатності товару. Правові наслідки передання недоброякісного товару. Недоліки товару, за які відповідає продавець. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару. Комплектність товару. Комплект товару. Правові наслідки передання некомплектного товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та (або) упаковку. Збереження права власності за продавцем.

Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібною купівлі-продажу: сторони, зміст. Договір найму-продажу: сторони та зміст. Поняття договору поставки: сторони та зміст. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Договір міни: поняття, форма, сторони та зміст договору. Правове регулювання договору міни.

Договір дарування. Поняття договору дарування. Предмет, форма, сторони у договорі дарування. Зміст договору дарування. Види договору дарування. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування.

Поняття договору пожертви та його зміст.

Договір ренти. Поняття договору ренти. Форма договору ренти. Сторони у договорі ренти. Зміст договору ренти. Форма і розмір ренти. Строк виплати ренти.

Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмету ренти.

Договір довічного утримання (догляду). Поняття та ознаки договору довічного утримання (догляду). Фора та сторони у договорі довічного утримання (догляду). Зміст договору довічного утримання (догляду). Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності. Припинення договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки смерті набувача. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача.

Тема 26. Договори про передачу майна у користування

Договір найму (оренди). Поняття договору найму (оренди) та сфера його застосування. Сторони у договорі найму (оренди). Форма, предмет, ціна та строк договору найму. Зміст договору найму (оренди). Правове регулювання піднайму. Припинення договору найму. Право наймодавця на відмову від договору найму (оренди). Розірвання договору найму на вимогу наймодавця. Розірвання договору найму на вимогу наймача. Обов'язки наймача у разі припинення договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, що випливають із договору найму.

Правове регулювання договору прокату. Предмет договору прокату. Особливості договору прокату.

Правове регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки.

Правове регулювання договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.

Найм (оренда) транспортного засобу. Предмет, форма та зміст договору найму (оренди) транспортного засобу. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує.

Правове регулювання договору лізингу та його особливості.

Договір найму (оренди) житла. Конституційне право громадян на житло. Поняття договору найму житла. Види договорів найму житла. Форма та предмет договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним. Тимчасові мешканці. Зміст договору найму житла. Договір піднайму житла. Розірвання договору найму житла. Правові наслідки розірвання договору найму житла.

Договір позички. Поняття договору позички. Форма договору позички. Сторони та зміст договору позички. Розірвання договору позички. Припинення договору позички. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею.

Змістовий модуль 6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг

Тема 27. Договори про виконання робіт

Договір підряду. Поняття та значення договору підряду. Сторони в договорі підряду. Зміст договору підряду. Предмет договору підряду. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Порядок оплати роботи. Кошторис. Ощадливість підрядника. Строки виконання роботи. Права та обов'язки сторін. Правові наслідки порушення умов договору підряду. Конфіденційність одержаної сторонами інформації. Позовна давність, що застосовується до неякісної роботи. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках.

Види договорів підряду. Договір побутового підряду та його значення. Сторони договору побутового підряду. Форма договору побутового підряду. Гарантії прав замовника. Зміст договору побутового підряду. Розмір плати за договором побутового підряду. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням роботи.

Поняття та значення договору будівельного підряду. Джерела регулювання підрядних відносин у будівництві. Зміст договору будівельного підряду. Передання та прийняття робіт. Відповідальність підрядника та замовника.

Поняття договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Вихідні дані для проведення проектних та пошукових робіт. Права та обов'язки замовника і підрядника. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт.

Договір на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття, роль та значення договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони у договорах на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Форма договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Строки виконання робіт. Зміст договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Права та обов'язки сторін. Наслідки неможливості досягнення результату. Відповідальність виконавця за порушення договору.

Тема 28. Договори про надання послуг

Договір про надання послуг. Поняття договору про надання послуг. Сторони в договорі про надання послуг. Плата та строк договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Договір перевезення. Види перевезень та їх правове регулювання. Договір перевезення вантажу: сторони, зміст, укладення та оформлення. Виконання договору перевезення вантажу. Права і обов'язки сторін за договором. Відповідальність сторін за договором перевезення вантажу. Втрата, нестача, псування вантажу. Обставини, що звільняють перевізника від відповідальності.

Поняття договору перевезення пасажирів та багажу. Права та обов'язки сторін у договорі.

Поняття договору чартеру (фрахтування). Види договорів чартеру (фрахтування). Договір морського чартеру. Договір повітряного чартеру. Особливості відповідальності за договором чартеру (фрахтування).

Претензії та позови при перевезеннях. Порядок подання позовів у спорах, пов'язаних з перевезенням у транспорті загального сполучення.

Договір транспортного експедирування. Поняття договору транспортного експедирування. Сторони в договорі. Форма договору транспортного експедирування. Виконання договору. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання обов'язків за договором. Відмова від договору.

Договір зберігання. Поняття договору зберігання. Підстави виникнення зобов'язань зі зберігання. Сторони, предмет, об'єкти, форма та строк договору зберігання. Права та обов'язки сторін за договором зберігання. Відповідальність сторін у зобов'язаннях зберігання. Зберігання на товарному складі. Спеціальні види зберігання. Зберігання речі у ломбарді. Зберігання цінностей у банку. Зберігання багажу у камерах схову організацій, підприємств транспорту.

Зберігання речей у гардеробі організації. Зберігання багажу пасажирів під час його перевезення. Зберігання речей у готелі. Зберігання речей, що є предметом спору. Зберігання автотранспортних засобів. Договір охорони.

Договір доручення. Поняття та значення договору доручення. Сторони у договорі доручення. Строк договору доручення. Зміст доручення. Виконання доручення. Особисте виконання договору доручення. Права та обов'язки повіреного та довірителя. Припинення договору доручення. Наслідки припинення договору доручення. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи - повіреного.

Договір комісії. Поняття договору комісії. Умови договору комісії. Зміст договору комісії.

Виконання договору комісії. Субкомісія. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою. Відступ від вказівок комітента. Права та обов'язки комітента та комісіонера. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи - комісіонера. Особливості окремих видів комісії.

Договір управління майном. Поняття та ознаки договору управління майном. Предмет, істотні умови, форма та строк договору управління майном. Права та обов'язки сторін у договорі управління майном. Відповідальність управителя. Підстави припинення договору управління майном. Особливості управління цінними паперами.

Тема 29. Договори про надання фінансових послуг. Договір комерційної концесії

Договір позики. Поняття договору позики. Сторони у договорі позики. Форма договору позики. Проценти за договором позики. Обов'язки позичальника. Наслідки порушення договору позичальником. Заперечення договору позики. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником. Новація боргу у позикове зобов'язання.

Кредитно-розрахункові відносини. Поняття кредитно-розрахункових відносин.

Правова природа та поняття кредитного договору. Сторони у кредитному договорі. Форма кредитного договору. Зміст кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту. Комерційний кредит.

Поняття договору банківського вкладу. Сторони у договорі банківського вкладу. Форма договору банківського вкладу. Проценти на банківський вклад. Види банківських вкладів. Ощадна книжка. Ощадний (депозитний) сертифікат.

Поняття договору банківського рахунку. Укладення договору банківського рахунку. Види банківських депозитних операцій. Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта. Обмеження права розпоряджання рахунком. Розірвання договору банківського рахунку. Банківська таємниця. Рахунок умовного зберігання (ескроу).

Поняття договору факторингу. Предмет договору факторингу. Сторони у договорі факторингу. Права та обов'язки сторін за договором факторингу. Зустрічні вимоги боржника. Захист прав боржника.

Порядок та форми розрахунків у цивільному обороті. Види безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Договір комерційної концесії. Поняття договору комерційної концесії. Предмет, сторони, форма та державна реєстрація договору комерційної концесії. Договір комерційної субконцесії. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії. Особливі умови договору комерційної концесії. Відповідальність сторін та припинення договору комерційної концесії.

Змістовий модуль 7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право як підгалузь цивільного права

Тема 30. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Зобов'язання із спільної діяльності. Загальна характеристика зобов'язань із спільної діяльності. Види зобов'язань із спільної діяльності та підстави їх виникнення.

Поняття договору простого товариства. Сторони та зміст договору простого товариства. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями. Розподіл прибутку. Виділення долі учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

Зобов'язання, що виникають з публічної обіцянки винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу.

Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання. Зміна умов публічної обіцянки винагороди. Правові наслідки виконання завдання. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди.

Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Зміна умов конкурсу. Відмова від проведення конкурсу. Переможець конкурсу. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс. Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, що подана на конкурс.

Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Поняття зобов'язань із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю та майну фізичної особи або майну юридичної особи. Поняття та елементи

зобов'язань, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Поняття зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Тема 31. Зобов'язання із заподіяння шкоди як особливий вид недоговірних зобов'язань

Зобов'язання із заподіяння шкоди. Поняття та елементи зобов'язань із заподіяння шкоди. Поняття деліктної відповідальності та її зміст. Особливості недоговірної відповідальності та її функції. Поняття шкоди. Протиправність поведінки заподіювача шкоди. Вина заподіювача шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду.

Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади або органу місцевого самоврядування. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми особами. Відшкодування шкоди, завданої кількома неповнолітніми особами. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної

небезпеки. Відшкодування ядерної шкоди. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. Право зворотної вимоги до винної особи. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Тема 32. Спадкове право як підгалузь цивільного права

Спадкове право. Генеза спадкового права. Поняття та значення спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Особливості спадкування деяких видів майна. Час відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Обов'язки спадкоємців.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт. Права заповідача. Заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємця. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Встановлення сервітуту у заповіті. Форма заповіту. Посвідчення заповіту. Поняття секретного заповіту. Оголошення нотаріусом секретного заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

Виконання заповіту. Право заповідача на призначення виконавця заповіту. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців. Призначення виконавця заповіту нотаріусом. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень. Контроль за виконанням заповіту. Право на оскарження дій виконавця заповіту. Строк чинності повноважень виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень.

Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Подання заяви про прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Відумерлість

спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділення спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Пред'явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців. Обов'язок спадкоємців задовольнити вимоги кредитора. Охорона спадкового майна. Управління спадщиною.

Оформлення права на спадщину. Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.

Поняття спадкового договору. Сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лекц.	Семін.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1.					
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права					
1	Цивільне право, як галузь права	6	2	2	2
2	Цивільне законодавство	4			4
3	Цивільні правовідносини	4			4
4	Фізичні особи як суб'єкти цивільного права	8	2	2	4
5	Юридичні особи як суб'єкти цивільного права	4			4
6	Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права				4
	Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	22

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків					
7	Об'єкти цивільних прав	12	2	2	2
8	Особисті немайнові права	4			4
9	Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків	6			6
10	Захист цивільних прав та інтересів	8			8
11	Правочини	12	2	2	8
12	Представництво	6			6
13	Строки та терміни. Позовна давність	4			4
	Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	22
Змістовий модуль 3. Право власності та інші речові права					
14	Загальні положення про право власності	10	2	2	6
15	Право спільної власності	6	2	2	2
16	Право власності на землю та на житло	4			4
17	Захист права власності	4			4
18	Речові права на чуже майно	6			6
	Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	22
Змістовий модуль 4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність					
19	Загальні положення про зобов'язання	10	2	2	6
20	Виконання зобов'язання	8	2		6
21	Забезпечення виконання зобов'язання	6			6
22	Припинення зобов'язання	4			4
23	Відповідальність за порушення зобов'язань	6			6
	Разом за змістовим модулем 4	30	4	2	24
Змістовий модуль 5. Загальні положення про договірні зобов'язання. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування					
24	Цивільно-правовий договір	10	2	2	6
25	Договори про передачу майна у власність	10	2	2	6
26	Договори про передачу майна у користування	10	2	2	6
	Разом за кредитом 5	30	6	6	18
	Разом за змістовим модулем 5	30	6	6	18
Змістовий модуль 6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії					
27	Договори про виконання робіт	10	2	2	6
28	Договори про надання послуг	10	2	2	6
29	Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії	10	0	0	10
	Разом за кредитом 6	30	4	4	22
	Разом за змістовим модулем 6	30	4	4	22

1	2	3	4	5	6
	Змістовий модуль 7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право, як підгалузь цивільного права				
30	Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання	15	2	2	11
31	Зобов'язання із заподіяння шкоди, як особливий вид недоговірних зобов'язань	15	2	2	11
	Разом за кредитом 7	30	4	4	22
32	Спадкове право	30	2	0	28
	Разом за кредитом 8	30	2	0	28
	Разом за змістовим модулем 7	60	6	6	50
	Усього годин за дисципліну	240	32	28	180
	Усього годин за дисципліну	240	32	28	180

1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань ЗВО під час захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування ЗВО із питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані ЗВО під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, запитання ЗВО до інших ЗВО, відповідей інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово на кожному занятті. Викладач викликає декілька ЗВО та пропонує їм для вирішення

задачі, які ЗВО повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилення на законодавство. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати її правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування на семінарському занятті проводиться на початку заняття (10-15 хвилин). Викликаються декілька ЗВО, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка ЗВО до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку семінарського заняття (10-15 хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 ЗВО, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмову роботу за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота ЗВО

Індивідуальна робота полягає в написанні реферату, підготовці есе та, відповідно, здійсненні реферування літератури. Реферат та есе готується з обов'язковим розглядом дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, ЗВО обирають самостійно.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладачем пропонується ЗВО наукова література (монографія, наукова періодика тощо) і ЗВО самостійно їх опрацьовують та представляють короткий звіт у вигляді невеликого реферату (4-7 сторінок) про свої враження від прочитаного.

Підсумкова контрольна робота

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний рік за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання, тестові завдання і ситуаційну задачу. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи ЗВО попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, ЗВО також ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів ЗВО надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Теоретичні питання

1. Поняття цивільного права як приватного права.
2. Предмет та метод цивільного права.
3. Функції цивільного права.
4. Принципи цивільного права.
5. Система цивільного права.

Теми індивідуальних робіт

1. Предмет та система сучасного цивільного права України.
2. Співвідношення цивільного права з іншими галузями права.
3. Принцип свободи договору.
4. Принцип добросовісності, справедливості та розумності в цивільному праві.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Бакалінська О. О. Категорія "добросовісність" у цивільному праві України. *Часопис Київського університету права*. 2011. №4. С. 200–203.
3. Басай О.В. Поняття та значення принципів цивільного права. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць*. 2012. Вип. 66. С.16-24.
4. Басай О.В. Принцип свободи договору за цивільним законодавством України. *Прикарпатський юридичний вісник: Збірник наукових праць*. 2013. Вип. 1 (3). С.117-127.
5. Борисова В. Принципи цивільного права. *Право України*. 2017. № 7. С. 67-75.
6. Єрьоміна К. С. Свобода договору та її межі у цивільному праві. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 8(2). С. 16-18.
7. Зайцева-Калаур І. В. Принцип справедливості в механізмі правового регулювання договірних та деліктних зобов'язань. *Право і суспільство*. 2017. №4. С. 45-49.
8. Мельниченко Р. В. "Свобода договору" в динаміці цивільних договірних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2015. Вип. 32(2). С. 49-53.
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
10. Ралдугіна Д.В. Загальні засади цивільного права: принципи справедливості, добросовісності, розумності. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 514-517.

11. Сібільов М. Предмет приватного (цивільного) права. *Право України*. 2014. № 6. С. 66–74.
12. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків: Право, 2017. 808 с.
13. Харитонов Є.О. Нариси теорії цивілістики (поняття та концепти): монографія. Одеса: Фенікс, 2008. С.22-118.
14. Харитонов Є. О. Принципи цивільного права України в контексті їхнього співвідношення з DCFR. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.] ; відп. за Вип. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. л-ра, 2015. Вип. 75. С. 302-309.
15. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
16. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
17. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
18. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 2. Цивільне законодавство

Теоретичні питання

1. Цивільне законодавство: поняття та структура.
2. Закони, які регулюють цивільні відносини.
3. Поняття і види підзаконних актів цивільного законодавства.
4. Правовий звичай як джерело цивільного права України.
5. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права та міжнародні договори України як джерело цивільного права.
6. Судовий прецедент як джерело цивільного права.
7. Дія цивільного законодавства у просторі і за колом осіб.
8. Застосування цивільного законодавства за аналогією.

Теми індивідуальних робіт

1. Співвідношення загального і спеціального цивільного законодавства.
2. Правове значення судової практики і постанов вищих судових інстанцій при застосуванні цивільного законодавства.
3. Співвідношення норм ЦК і ГК України.
4. Конституція України як основа цивільного законодавства.
5. Форма вираження та особливість формального визначення звичаю.
6. Практика Європейського суду з прав людини як джерело українського права

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Джерела цивільного права: поняття, система, співвідношення з джерелами права інших галузей права (круглий стіл за ініціативою Асоціації цивілістів України). *Приватне право*. 2013. № 1. С. 312-313.
3. Кузнєцова Н.С., Довгерт А.С. Цивільний кодекс України: визнані здобутки кодифікації. *Право України*. 2014. № 2. С.9-24.
4. Майданик Р. А. Джерела цивільного права України: поняття, система, види. *Правова доктрина України* : у 5 т. Харків : Право, 2013. Т. 3: Доктрина приватного права України / Н.С. Кузнєцова, Є. О. Харитонов, Р. А. Майданик [та ін.] ; за заг. ред. Н.С. Кузнєцової. 760 с.
5. Майданик Р. А. Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. *Бюлетень міністерства юстиції України*. 2011. № 1. С. 78–85.
6. Майданик Р. Вчення про джерела цивільного права України. *Право України*. 2017. № 6. С. 53-63.
7. Мельник А. Доповнюючі джерела українського права. *Юридична Україна*. 2013. № 11. С. 30–35.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
9. Панченко С. В. Види источников гражданского договорного права. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. Выпуск 1. Часть 3. С. 124- 130.
10. Панченко С. В. Звичай як джерело цивільного договірною права. *Наукові записки. Серія Право*. Випуск 7. Кропивницький : ТОВ «ПолімедСервіс», 2019. С. 29-35.
11. Панченко С. В. Значення норм моралі як джерела цивільного договірною права. *Актуальні проблеми юридичної науки* : збірник тез Міжнародної наукової конференції «Вісімнадцяті осінні юридичні читання» : (м. Хмельницький, 25 жовтня 2019 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2019. С. 281-284.
12. Панченко С. В. Поняття міжнародного договору як джерела цивільного права. *Римське право у світлі сучасної методології гуманітарного знання: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Хмельницький, 29 травня 2020 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 83-87.
13. Панченко С. В. Поняття та ознаки джерела цивільного договірною права. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 30 (69). № 5. 2019. С. 81-86.
14. Панченко С. В. Поняття та ознаки звичаю як джерела регулювання суспільних відносин. *Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації* : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації» (м. Хмельницький, 17 травня 2019 року). [у 2-х част.]. Частина 2. Хмельницький

: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. С. 62-67.

15. Панченко С. В. Судовий прецедент як джерело цивільного договірної права. Правове регулювання суспільних відносин : перспективні напрями на шляху до сталого розвитку : Матеріали міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 4-5 жовтня 2019 р.). Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. С. 42-46.

16. Панченко С. В. Цивільно-правовий договір як джерело цивільного договірної права. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. 2019. № 42. Том 1. С. 87-90.

17. Харитонов Є. Деякі проблеми визначення поняття та сфери дії актів цивільного законодавства України. Сучасні проблеми приватного права: збірник наукових праць, присвячених 80-й річниці з Дня народження Ярослави Миколаївни Шевченко / Є. Харитонов ; відп. ред. Н.С. Кузнецова, Р.О. Стефанчук. Київ : ВГО «Асоціація цивілістів України»; Кам'янець-Подільський, ТОВ «Друкарня «Рута», 2012. 464 с

18. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

19. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

20. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

21. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 3. Цивільні правовідносини

Теоретичні питання

1. Поняття та ознаки цивільних правовідносин.
2. Елементи цивільних правовідносин.
3. Види цивільних правовідносин.
4. Поняття юридичних фактів та їх класифікація.

Теми індивідуальних робіт

1. Структура цивільних правовідносин.
2. Суб'єкти цивільних правовідносин.
3. Поняття та зміст суб'єктивних цивільних прав та цивільних обов'язків.
4. Основні положення класифікації цивільних правовідносин.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Банасевич І.І. Поняття та сутність правовідносин за участю споживачів. *Юридичний бюлетень: наук. журнал*. 2018. № 7 (7). Ч. 1. С. 177–182.
3. Гордеюк А. О. Поняття особи у цивільному праві та його співвідношення з поняттями суб'єкта цивільного права, суб'єкта цивільних правовідносин, учасника цивільних відносин. *Форум права* (60) 1. 2020. С. 29-36.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
5. Суб'єкти приватноправових відносин : [монографія] / А. М. Новицький, Н. Б. Новицька, І. В. Чеховська та ін. ; за заг. ред. А. М. Новицького. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 360 с.
6. Харитонов Є. О. До питання про співвідношення понять "суспільні відносини", "норми права", та "правовідносини" / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. *Південноукраїнський правничий часопис*. - 2007. - № 1. - С. 48-50.
7. Харитонов Є. О. Класифікація цивільних правовідносин: спроба новацій у підходах. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Том 7. Одеса : Юридична література, 2008. 136-143.
8. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини : навчал. посіб. / Є. О. Харитонов, О.І. Харитонova. К. : Істина, 2008. 304 с.
9. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонova, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
10. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
11. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
12. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права

Теоретичні питання

1. Поняття фізичної особи як людини.
2. Цивільна правоздатність фізичної особи.
3. Цивільна дієздатність фізичної особи.
4. Опіка та піклування.
5. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення.
6. Підстави, порядок та наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.
7. Акти цивільного стану.
8. Фізична особа – підприємець.

Теми індивідуальних робіт

1. Повна цивільна дієздатність фізичних осіб за законодавством України.
2. Важливість інституту оголошення фізичної особи померлою.
3. Підстави, порядок та правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та визнання особи недієздатною.
4. Засоби індивідуалізації фізичної особи.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Цивільний процесуальний кодекс: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2004. №№ 40-42. Ст.492.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 року № 755-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 31-32. Ст.263.
4. Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1972 року № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-72#Text>.
5. Узагальнення практики розгляду районними судами м. Києва та Апеляційним судом м. Києва справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи; визнання фізичної особи недієздатною; поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; встановлення над фізичною особою опіки та піклування; призначення опікуна чи піклувальника / О.В. Немировська. *Судова апеляція*. 2014. № 3(36). С.149-159.
6. Адаховська Н.С. Аналіз деяких аспектів встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 19. С.83-87.
7. Андрюшкова О.А. Поняття та підстави обмеження цивільної дієздатності фізичної особи за законодавством України та зарубіжних країн. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди*. 2012. Вип. 12. С.195-201.
8. Басова І. Фізична особа-підприємець / І. Басова, В. Клец, А. Андрусенко. Х. : Фактор, 2012. 704 с.
9. Бермічева О. В. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності – відображення реалій життя. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2013. № 6. С. 81–89.
10. Бобко В.Г. Захист права власності фізичних осіб, визнаних безвісно відсутніми або оголошених померлими. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С.82-84.
11. Бойченко Г.М., Шум С.С. Правові та процесуальні аспекти визнання особи недієздатною. *Форум права*. 2011. № 1. С.94-99.
12. Бутков І. М. Щодо визначення поняття «правовий статус фізичної особи – підприємця». *Форум права*. 2013. № 3. С. 70–76.

13. Волкова Н.В. Щодо визначення підстав обмеження цивільної дієздатності фізичної особи при розгляді справ у цивільному судочинстві. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С.91-94.
14. Гордеюк А. О. Поняття особи у цивільному праві та його співвідношення з поняттями суб'єкта цивільного права, суб'єкта цивільних правовідносин, учасника цивільних відносин. *Форум права* (60) 1. 2020. С. 29-36.
15. Дем'яненко О.В. Статус фізичної особи - підприємця: проблеми застосування законодавства. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2011. № 1. С.157-158.
16. Доманська М. Підстави зміни правового статусу фізичної особи у справах про обмеження дієздатності фізичної особи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. Вип. 94. С.62-64.
17. Корчак Т.В. Цивільно-правові наслідки оголошення фізичної особи померлою за законодавством України: дисертація. Харків. 2017. 178с.
18. Мамчур М.І. Порядок визнання фізичної особи безвісті відсутньою або оголошення померлою // Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 23 листопада 2018 р.) : у 2 ч. – Ч. 2. Погляди молодих науковців. Дніпро: Вид. Біла К.О., 2018. С. 42-44
19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
20. Розган О. В. Правоздатність зачатої, але ще не народженої особи у спадкових відносинах . Актуальні проблеми науки і практики цивільного, житлового та сімейного права: матеріали міжнарод. наук.- практи. конф., присвяч. 91-річчю з дня народження В. П. Маслова, Харків, 15 лютого 2013 р. – Х. : Право, 2013. С. 177–178.
21. Січко Д.С., Ісмаїлова У.Ш. Окремі проблеми поновлення правового статусу особи, яка була визнана безвісно відсутньою або оголошена померлою та з'явилась. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28. Том 1. С.128-131.
22. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
23. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
24. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
25. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
26. Шевчишин О. Правосуб'єктність неповнолітніх осіб як передумова дійсності правочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 74-79.

Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права

Теоретичні питання

1. Поняття та ознаки юридичної особи
2. Класифікація юридичних осіб
3. Створення юридичної особи
4. Індивідуалізація юридичної особи
5. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність юридичної особи
6. Органи юридичної особи
7. Організаційно-правові форми юридичних осіб
8. Філії та представництва
9. Припинення юридичних осіб

Теми індивідуальних робіт

1. До проблем участі юридичної особи в цивільному обороті.
2. Форма та зміст засновницького договору.
3. Ознаки командитних товариств.
4. Акціонерні товариства.
5. Правові основи діяльності товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю.
6. Повні товариства.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2008. №№ 50-51. Ст.384.
3. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст.252.
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 року № 755-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 31-32. Ст.263.
5. Белінська К. Порядок реєстрації створення юридичної особи шляхом виділу. Алгоритм дій нотаріуса як державного реєстратора. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2017. № 4(94). С.88-90.
6. Борисова В. Інститут юридичної особи у праві України. *Право України*. 2010. № 12. С.25-31.
7. Гнатів О.М. Поняття та види ліквідації як способу припинення юридичних осіб за цивільним законодавством України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 2. С.105-111.
8. Гуменюк О.І. Право юридичної особи на репутацію. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 4. Том 1. С.112-116.
9. Дашковська О.О. Юридична особа як суб'єкт правовідносин: загальнотеоретичний підхід. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-2. С.21-24.

10. Дорошенко Л. Стан та перспективи розвитку законодавства про ліквідацію юридичної особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С.64-68.
11. Дякович М.М., Юркевич Ю.М. Індивідуалізація юридичних осіб та їх об'єднань у нотаріальній практиці. *Адвокат*. 2012. № 8(43). С.18-23.
12. Жеков Д.В. До питання про підстави ліквідації юридичної особи та її класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. № 28. Том 1. С.121-124.
13. Жеков Д.В. Поняття юридичної особи та її ознаки. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 4. Том 1. С.125-128.
14. Жигалкін І. До визначення правового статусу керівника юридичної особи як її органу і як працівника. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 4(79). С.105-113.
15. Жигалкін І.П. Установи як юридичні особи: монографія. Х.: Право, 2010. 168 с.
16. Жорнокуй Ю.М. Проблемні питання застосування конструкції «юридична особа публічного права». *Право та інновації*. 2016. № 4(16). С.41-48.
17. Зеліско А. Підприємницькі юридичні особи приватного права: термінологічний аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 4. С.19-24.
18. Зеліско А.В. Зміст правосуб'єктності підприємницьких юридичних осіб приватного права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 4. С.19-24.
19. Зозуляк О.І. Правові форми реалізації цивільної правосуб'єктності юридичних осіб: поняття, особливості, види. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. № 3(11). С.41-50.
20. Зубар В.М. Співвідношення понять «юридична особа публічного права» та «юридична особа приватного права». *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 41. С.30-33.
21. Коверзнев М., Коверзнева Г. Правовий аспект реорганізації юридичних осіб. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С.29-31.
22. Кочергіна К.О. Організаційно-правові форми господарських товариств у контексті розвитку економічних відносин. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2010. № 2. С.105-116.
23. Кочин В. Правова сутність юридичної особи. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С.43-48.
24. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 328 с.
25. Лісніча Т.В. Сутність юридичної особи публічного права. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С.107-110.
26. Миронюк С.А. Особливості визначення цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 4. С.172-179.

27. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

28. Олькіна О.П. Юридичні особи публічного права: постановка проблеми визначення критеріїв розмежування юридичних осіб публічного та приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 91-93.

29. Петров Є.В. Окремі питання ліквідації юридичних осіб. *Юридичний вісник*. 2016. № 4(41). С.109-115.

30. Посикалюк О.О. До питання про поняття юридичної особи публічного права. *Університетські наукові записки*. 2015. № 1(53). С.46-59.

31. Прилуцький Р.Б. Основні теорії юридичної особи та їх вплив на розвиток організаційних форм суб'єктів господарювання. *Юридична наука*. 2013. № 3. С.35-49.

32. Радченко Л. Юридична особа у приватному праві: поняття та ознаки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. Вип. 82. С.98-102.

33. Спасибо-Фатєєва І.В. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. *Приватне право*. 2013. № 2. С.62-70.

34. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

35. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

36. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

37. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

38. Цюра В.В. Правова природа представницьких повноважень органів і посадових осіб юридичної особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 2(11). С.54-57.

39. Юркевич Ю. До розмежування статусу юридичних осіб (їх об'єднань) публічного та приватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 1. С.46-50.

Тема 6. Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права

Теоретичні питання

1. Правові форми участі держави у цивільних відносинах.
2. Органи, через які діє держава у цивільних відносинах.
3. Відповідальність за зобов'язаннями держави.
4. Участь Автономної Республіки Крим і територіальних громад у цивільних відносинах.

Теми індивідуальних робіт

1. Проблеми цивільної правосуб'єктності держави Україна.
2. Розмежування відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад та створених ними юридичних осіб.
3. Аспекти участі держави у договірних відносинах.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Дзера Ю. М. Держава як учасник цивільних правовідносин: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Ю. М. Дзера. К., 2011. 20 с.
3. Дзера Ю. М. Теоретико-правові підходи щодо участі держави у цивільних відносинах та її правосуб'єктності. *Форум права*. 2010. № 1. С. 66-71.
4. Достдар Р. М. Публічно-правові утворення в цивільних правовідносинах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 1. Том 1. 2015. С. 154–156.
5. Корчака В. М. Правосуб'єктність українського народу як особливого суб'єкта конституційно-правових відносин. *Науково-інформаційний вісник. Право*. 2014. № 10. С. 118–124.
6. Коструба А. В. Держава в системі суб'єктів цивільного права України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 4. С. 67-77.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
8. Первомайський О. Засади участі держави Україна в договірних відносинах: цивільно-правовий аспект. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 54–58.
9. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
10. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
11. Цивільне право України: підруч. / Губарев С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
12. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 7. Об'єкти цивільних прав

Теоретичні питання

1. Загальні положення про об'єкти
2. Речі як об'єкти цивільних прав
3. Гроші та валютні цінності
4. Цінні папери
5. Дії (результати робіт, послуги)
6. Нематеріальні блага
7. Особисті немайнові блага фізичної особи

Теми індивідуальних робіт

1. Безготівкові гроші як об'єкт цивільного права.
2. До питання про поняття і функції грошей у цивільному праві.
3. Послуга як об'єкт цивільних прав.
4. Вплив розвитку цифрових технологій на формування нових об'єктів цивільних прав.
5. Дії (результати робіт, послуги) як об'єкт цивільних прав.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 року № 5178-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 39. Ст.517.
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657-XII // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст.650.
4. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 року № 2894-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 14. Ст.97.
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 року № 3480-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст.268.
6. Гейнц Р.М. Послуга як об'єкт цивільних прав за Цивільним кодексом України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : Збірник наукових статей*. Випуск 30. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 86–93.
7. Заїка Ю., Скрипник В. Інформація в системі цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С.240-245.
8. Іванів Н.І. Гроші як об'єкт цивільних правовідносин. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 17 том 2. С.63-66.
9. Кодинець А.О. Інформація як об'єкт цивільних прав: концепція, методологія, правова природа. *Право України*. 2015. № 1. С.107-115.
10. Луцький, А. І. Послуга як об'єкт прав за цивільним законодавством. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція, (41), 2019. С. 26-29.

11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
12. Некіт К.Г. Доменне ім'я як об'єкт цивільних прав. *Часопис цивілістики*. 2017. № 23. С.40-45.
13. Сліпченко С.О. Безготівкові гроші як об'єкт цивільного права / С.О. Сліпченко // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна (м. Харків, 19–20 трав. 2017 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ; Харк. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». – Харків : ХНУВС, 2017. С. 56–59.
14. Сліпченко С.О. Ім'я фізичної особи та його місце в системі об'єктів цивільного права. *Форум права*. 2014. № 3. С.352-355.
15. Сліпченко С.О. Місце об'єктів особистих немайнових правовідносин у системі об'єктів цивільного права. *Право і суспільство*. 2013. № 6-2. С.92-97.
16. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав: монография/ И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печеный и др.; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2015. 720 с.
17. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
18. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
19. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
20. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
21. Шимон С.І. Майнові права в системі об'єктів цивільних правовідносин та цивільного обороту. *Форум права*. 2011. № 4. С.841-846.
22. Шимон С.І. Сутність майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: спроба теоретичного осмислення. *Держава і право*. 2013. Вип. 59. С.208-213.
23. Яриш О. Дефініція інформації як окремого об'єкта цивільних прав. *Юридична Україна*. 2014. № 9. С.59-64.

Тема 8. Особисті немайнові права

Теоретичні питання

1. Поняття і класифікація особистих немайнових прав.
2. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
3. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
4. Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав.
5. Способи захисту особистих немайнових прав.

Теми індивідуальних робіт

1. Загальні положення про захист персональних даних у сучасному законодавстві.
2. Проблеми регулювання сурогатного материнства в Україні.
3. Права, що забезпечують індивідуалізацію фізичних осіб.
4. Поняття та захист честі, гідності та ділової репутації в цивільному праві.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657-XII // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст.650.
3. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені Наказом Міністерства юстиції України 18.10.2000 року № 52/5 (у ред. наказу Мін. юстиції України 24.12.2010 року № 3307/5) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text>.
4. Бермічева О.В. Індивідуальність людини і право на індивідуальність особистості. *Вісник Академії адвокатури України*. 2011. № 3(22). С.11-20.
5. Гора М.А. Класифікація особистих немайнових прав фізичних осіб. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С.78-81.
6. Гора М.А. Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичних осіб. *Правова держава*. 2014. № 17. С.61-66.
7. Кохановська О. Поняття та види особистих немайнових прав у цивільному праві України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 84. С.7-10.
8. Кулініч О.О. Доктринальні підходи до визначення природи та змісту права фізичної особи на власне зображення. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С.221-225.
9. Майданик Л.Р. Деякі аспекти оборотоздатності особистих немайнових благ фізичних осіб за цивільним законодавством України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28. Том 1. С.141-143.
10. Мартюк А.С. Право на інформацію як особисте немайнове право фізичних осіб. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С.98-100.
11. Матвійчук А.О. Особисте немайнове право на сприятливе навколишнє природне середовище: межі здійснення, підстави обмеження та колізії. *Юридична наука*. 2013. № 5. С.7-13.
12. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
13. Науменко К.С. Самозахист як одна із форм цивільно-правового захисту особистих немайнових прав фізичної особи, що забезпечують її соціальне буття. *Наше право*. 2014. № 8. С.179-183.
14. Попов Ю.В., Федонюк К.Р. Захист честі, гідності, ділової репутації фізичної особи. *Юридична наука*. 2012. № 2. С.27-31.

15. Пунда О.О. Питання класифікації особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28. Том 1. С.147-152.

16. Сліпченко С.О. Місце об'єктів особистих немайнових правовідносин у системі об'єктів цивільного права. *Право і суспільство*. 2013. № 6-2. С.92-97.

17. Сліпченко С.О. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, як різновид виключних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 4. С.96-104.

18. Сліпченко С.О. Щодо абсолютності права на ім'я фізичної особи. *Юрист України*. 2012. № 1-2(18-19). С.41-45.

19. Софіюк Т.О. Механізм цивільно-правового захисту права фізичної особи на ознайомлення з особистими паперами, переданими до фонду бібліотек або архівів. *Судова апеляція*. 2016. № 2(43). С.68-74.

20. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): моногр. / відп. ред. Я.М. Шевченко. К.: КНТ, 2008. 626 с.

21. Стефанчук Р. О. Здоров'я фізичної особи як об'єкт її особистих немайнових прав. *Форум права*. 2007. № 1. С.154-160.

22. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

23. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

24. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

25. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 9. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків

Теоретичні питання

1. Поняття цивільних прав та обов'язків.
2. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
3. Здійснення цивільних прав.
4. Межі здійснення цивільних прав.
5. Виконання цивільних обов'язків.

Теми індивідуальних робіт

1. Правова природа суб'єктивного цивільного обов'язку.
2. Особливості припинення особистих немайнових прав.
3. Перехід суб'єктивних цивільних прав і правонаступництво як категорії цивільного права.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / В. В. Надьон ; наук. конс. В. Л. Яроцький ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 39 с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
4. Погребняк В. Окремі проблеми волевиявлення у ході виникнення договірних суб'єктивних цивільних прав. *Історико-правовий часопис*. 2020. № 1 (15). С. 53–57.
5. Погребняк В. Я. «Виникнення» та «набуття» суб'єктивних цивільних прав: сутнісно-термінологічний аналіз положень основного акта цивільного законодавства України. *Правові новели*. 2019. № 9. С. 55–61.
6. Погребняк В. Я. Деякі особливості припинення суб'єктивних цивільних прав, що нерозривно пов'язані з особою їх носія. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 216–221.
7. Погребняк В. Я. Концепція виникнення суб'єктивного цивільного права. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2019. № 58 (5). С. 38–45.
8. Погребняк В. Я. Правова природа припинення суб'єктивного цивільного права. *Правові горизонти*. 2020. Вип 20 (33). С. 47–52.
9. Погребняк В. Я. Синергетичний підхід у методології дослідження механізму переходу цивільних прав та обов'язків. *Акт. пробл. вітчиз. юриспруд.* 2017. № 6, т. 1. С. 70–73.
10. Цибань А. А. До питання співвідношення категорії «суб'єктивний цивільний обов'язок» та категорії «заборона». *Право і суспільство*. 2017. Вип. № 1. Ч. 2. С. 77–81.
11. Цибань А. А. Особливості підстав виникнення суб'єктивного цивільного обов'язку. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2017. Вип. 23. С. 210–212.
12. Цибань А. А. Поняття та окремі види меж виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 61–64.
13. Цибань А. А. Співвідношення таких правових конструкцій як «засоби забезпечення виконання суб'єктивного цивільного обов'язку» та «цивільно-правова відповідальність за невиконання чи неналежне виконання суб'єктивного цивільного обов'язку». *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3 С. 82–84.
14. Цибань А. А. Щодо питання правової природи суб'єктивного цивільного обов'язку. *Право і суспільство*. 2016. Вип. № 3. С. 76–80.
15. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
16. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

17. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

18. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 10. Захист цивільних прав та інтересів

Теоретичні питання

1. Способи захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів.
2. Юрисдикційні форми захисту суб'єктивних цивільних прав.
3. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.

Теми індивідуальних робіт

1. Правова природа самозахисту цивільних прав.
2. Судовий захист цивільних прав.
3. Спеціальні способи захисту цивільних прав.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст.35.

2. Аналіз практики застосування судами ст. 16 Цивільного кодексу України (витяг) // *Вісник Верховного Суду України*. 2014. № 8. С. 17–34.

3. Баранова Л.М. Механізм захисту суб'єктивних цивільних прав юрисдикційними органами // *Приватноправові механізми здійснення та захисту суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб: колективна монографія* / В.Л. Яроцький, В.І. Борисова, І.В. СпасибоФатєєва, І.В. Жилінкова та ін.; за наук. ред. проф. В.Л. Яроцького. Х.: Юрайт, 2013. 272 с.

4. Боднар Т. Деякі аспекти захисту цивільних прав при зміні і припиненні договірних зобов'язань. *Право України*. 2014. № 2. С. 171–179.

5. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики: монографія / О.О. Кот.К.: Алерта, 2017. 494 с.

6. Кот О. Спеціальні способи захисту суб'єктивних цивільних прав. *Право України*. 2017. № 1. С. 91-100.

7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

8. Особливості захисту суб'єктивних цивільних прав : монографія / за заг. ред. академіків НАПрН України О.Д. Крупчана та В.В. Луця. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. С. 394.

9. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав та інтересів: моногр. / Т.М. Підлубна. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 192 с.

10. Харитонов Є.О. Загальні положення про захист цивільних прав та інтересів // *Цивільне право України: підручник* / Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В.[3-є вид., перероб. і доп.]. К.: Істина, 2013. 808 С.

11. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

12. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

13. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

14. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

15. Янчук А. Учасники захисту цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 65-70.

Тема 11. Правочини

Теоретичні питання

1. Поняття правочину та його ознаки.
2. Види правочинів.
3. Умови дійсності правочину.
4. Способи волевиявлення. Форма правочину.
5. Державна реєстрація правочину.
6. Недійсність правочину.
7. Правові наслідки недійсності правочину. Визнання нікчемного правочину дійсним.

Теми індивідуальних робіт

1. Підстави конвалідації правочину.
2. Мовчання як вираження волі сторони до вчинення правочину: окремі практичні аспекти.
3. Електронна форма правочину.
4. Поняття та види недійсних правочинів.
5. Порядок визнання правочинів недійсними.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.

2. Аналіз окремих питань судової практики, що виникають при застосуванні судами рекомендаційних роз'яснень, викладених у постанові Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 року № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними». *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. 2017. № 4(37). С.64-115.

3. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Узагальнення Верховного Суду України від 24.11.2008 року [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003700-08>.

4. Бахаєва А.С. Юридична природа недійсного правочину. *Право і безпека*. 2015. № 4(59). С.115-120.

5. Бернада Є.В. Наслідки нікчемності правочинів у структурі способів захисту цивільних прав. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 5 том 1. С.75-80.
6. Борисова Ю. До проблеми входження «електронної» форми правочину в традиційну класифікацію форм правочину. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. Вип. 88. С.93-95.
7. Гуйван П.Д. Зміст та часові чинники охоронних вимог про незаконність правочинів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6 том 1. С.20-25.
8. Єременко К.О. Правові наслідки порушення вимог щодо нотаріальної форми правочину. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 4. С. 83-86.
9. Єременко К.О. Правові наслідки порушення вимог щодо простої письмової форми правочину. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-2. С.123-125.
10. Єременко К.О. Розвиток засад правового регулювання форм правочинів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 31 частина II. С.191-194.
11. Коструба А.В. правові механізми поновлення прав суб'єктів дефектних правочинів. *Право України*. 2014. № 9. С.171 – 178.
12. Міщенко М.В. Вчинення правочинів неповнолітніми особами без згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника. *Право та інновації*. 2015. № 4(12). С.176-182.
13. Міщенко М.В. Згода батьків та дозвіл органів опіки і піклування як обов'язкові правові підстави вчинення правочинів малолітніми та неповнолітніми особами. *Право та інновації*. 2015. № 3(11). С.162-166.
14. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
15. Нижний А.В. Конвалідація нікчемних цивільно-правових договорів, укладених з порушенням обов'язкової форми. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2010. № 4. С.75–79.
16. Пастернак В.М. Дотримання форми правочину як умова його дійсності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 16 том 2. С.15-17.
17. Пастернак В.М. Форма правочину – невід'ємна частина його дійсності. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С.215-218.
18. Погребняк О. С. До питання про конвалідацію нікчемних правочинів // *Наше право*. 2015. № 3. С. 140-144.
19. Романюк Я.М. Коментар постанови Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійними». *Практика розгляду Верховним Судом України цивільних справ про визнання правочинів недійними*. [2-ге вид. зі змінами та доповненнями]. К.: Істина, 2012. 222 С.

20. Спаська М.О. Проблеми класифікації правочинів з дефектами (недоліками) волі. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 4(8). С.97-105.

21. Таш'ян Р. Правова природа повернення одержаного за недійсним правочином: історичний аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С.49-53.

22. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

23. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

24. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

25. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

26. Цуриков М.О. Державна реєстрація як особливість деяких правочинів з нерухомістю. *Форум права*. 2010. № 1. С.389-395.

27. Шимон С. «Правочин» як цивільно-правовий термін: юридичне нововведення чи лінгвістичне уточнення? *Юридична Україна*. 2009. № 7. С.68-72.

28. Штанько А. Визнання правочину недійсним у системі способів судового захисту майнових цивільних прав та інтересів. *Науковий часопис Національної академії прокуратори України*. 2015. № 2. С.119-128.

29. Ясечко С.В. Генеза поняття «правочин» у цивільному праві. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4(52). С.80-87.

Тема 12. Представництво

Теоретичні питання

1. Загальні положення про представництво та довіреність.
2. Підстави виникнення та види представництва.
3. Комерційне представництво.
4. Довіреність.
5. Представництво без повноважень або з їх перевищенням.

Теми індивідуальних робіт

1. Множинність у представництві.
2. Порівняльний аналіз представництва та посередництва в цивільному праві.
3. Законне представництво в цивільному праві.
4. Представництво з перевищенням повноважень: правові наслідки.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.

2. Балабан Д.В., Заборовський В.В., Співвідношення довіреності і договору доручення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 43. Том 1. С.93-96.
3. Галабурда Н.А. Особливості змісту поняття представництва у цивільному праві України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2012. Вип. 3. С.21-27.
4. Гелецька І.О. Представництво без повноважень. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Том 1. С.155-159.
5. Дмитренко Л.Д. Сутність та ознаки представництва: сучасний стан нормативно-правового регулювання та проблемні аспекти: [монографія]. Львів: Світ, 2015. 439 с.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
7. Письменна О.П. Представництво та довіреність за цивільних правом країн континентальної системи права. *Повітряно-аналітичне право*. 2016. № 5. С.117-120.
8. Світлична Г.О. Законне представництво у цивільному судочинстві. *Вісник Верховного Суду України*. 2013. № 10(158). С.34-41.
9. Серая А. Поняття і правова природа довіреності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С.53-57.
10. Спасибо-Фатєєва І.В. Проблеми сучасного регулювання представництва. *Університетські наукові записки*. 2012. № 1(41). С.249-259.
11. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
12. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
13. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
14. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
15. Цюра В. Генеза дослідження інституту представництва у зарубіжній правовій доктрині. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2016. № 8. С.129-132.
16. Цюра В. Законне представництво як підстава виникнення цивільних правовідносин. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*, 2018. (1-1). С. 113–117.
17. Цюра В. Концепція представництва в світлі положень сучасного цивільного та цивільного процесуального законодавства України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 90. С.45-48.
18. Цюра В.В. Вольовий зміст відносин представництва. *Університетські наукові записки*. 2010. № 2(34). С.88-92.

Тема 13. Строки та терміни. Позовна давність

Теоретичні питання

1. Поняття і обчислення строків.
2. Види цивільно-правових строків та термінів.
3. Поняття, значення, види і межі дії строків позовної давності.
4. Початок перебігу, зупинення і перерив строків позовної давності.
5. Поновлення строків позовної давності. Наслідки спливу строків позовної давності.

Теми індивідуальних робіт

1. Наслідки спливу строків позовної давності.
2. Строки і терміни у цивільно-правових договорах.
3. Класифікація строків і термінів в цивільному праві.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII // *Відомості Верховної Ради ВВР*. 1991. № 30. Ст.379.
3. Алфьорова Т.М. Деякі питання класифікації строків у цивільному праві. *Форум права*. 2015. № 5. С.5-9.
4. Гужва А.М. Про деякі аспекти погашувальної давності у цивільному праві. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2014. Вип. 17. С.97-100.
5. Гуйван П.Д. Позовна давність: монографія. Х.: Право, 2012. 448 с.
6. Гуйван П.Д. Про судове застосування позовної давності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 4. С.19-23.
7. Гуйван П.Д. Теоретичні питання строків у приватному праві: монографія. Харків: Право, 2014. 645 с.
8. Карнаух Б.П. Позовна давність у практиці Європейського суду з прав людини. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 134. С.24-36.
9. Крат В.І. Застосування позовної давності у сфері недійсності правочинів: аналіз судової практики. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 134. С.15-23.
10. Луць В.В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2013. 320 с.
11. Маковій В.П. Набувальна давність у цивільному праві: теорія та практика: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 232 с.
12. Маковій В.П. Правовий час у цивільному праві й цивільному процесі України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 2. Том 1. С.75-78.
13. Маріц Д.О. Загальна характеристика строків (термінів) та їх класифікація. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. Вип. 33. С.87-92.

14. Маріц Д.О. Преклюзивні строки в цивільному праві. *Держава та регіони. Серія право*. 2013. № 3(41). С.67-71.

15. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна: монографія. К.: Дакор, 2013. 204 с.

16. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

17. Панченко С.С. Невизначений строк дії договору та його вплив на цивільно-правові зобов'язання. *Університетські наукові записки*. 2016. № 57. С.130-140.

18. Панченко С.С. Правова природа строку в цивільному праві. *Університетські наукові записки*. 2015. № 55. С.87-97.

19. Панченко С.С. Строк дії договору і строк виконання договірною зобов'язання у цивільному праві: питання взаємозв'язку й розмежування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 6. Том 1. С.107-110.

20. Петренко К.Р. Строки давності за українським законодавством: особливості та класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 35. Частина I. Том 2. С.7-10.

21. Позовна давність: коментар судової практики / під. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Цивілістична платформа, 2016. 148 с.

22. Романюк В.А. Проблеми правового регулювання підстав зупинення перебігу строку позовної давності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 1. С.159-162.

23. Сергієнко Н.А. Захист прав та інтересів майнового поручителя при впливі позовної давності за основним зобов'язанням. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 20. С.115-119.

24. Токар Н.В. Поновлення строків позовної давності у цивільному праві України. *Право і безпека*. 2006. № 5'1. С.135-138.

25. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

26. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

27. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

28. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 14. Загальні положення про право власності

Теоретичні питання

1. Поняття та ознаки права власності
2. Суб'єкти та об'єкти права власності
3. Види права власності

4. Захист права власності

Теми індивідуальних робіт

1. Еволюція речового права України.
2. Сучасні тенденції правового регулювання права власності.
3. Довірча власність: новели правового регулювання.
4. Права володіння, користування і розпорядження власністю за цивільним законодавством.
5. Право власності Українського народу.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст.141.
2. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
3. Сімейний кодекс: Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №№ 21-22. Ст.135.
4. Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 13 липня 2016 року (витяг). *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 6(33). С.7-10.
5. Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 вересня 2016 року (витяг). *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 6(33). С.11-15.
6. Антонюк О. Зміст принципу непорушності права власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С.5-9.
7. Борсук Н.Я. Охорона комунальної власності: проблеми законодавства та практика правозастосування. *Право і суспільство*. 2017. № 6-2. С.68-73.
8. Гуліда О.М. Способи захисту права власності: поняття та класифікація. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 2. Том 1. С.168-173.
9. Кириченко Ю.В. Право приватної власності за Конституціями України та європейських держав. *Право і суспільство*. 2013. № 3. С.27-34.
10. Кісель В.Й. Трансформація концепцій про сутність права власності. *Форум права*. 2015. № 1. С.135-140.
11. Мірошніченко О.А. Право власності в розумінні Європейського суду з прав людини (загальна характеристика). *Форум права*. 2013. № 2. С.371-374.
12. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
13. Несинова С.В. Правовий інститут права власності в контексті Європейського Суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С.38-41.

14. Остапенко В.В. Право власності у рішеннях Конституційного Суду України. *Форум права*. 2016. № 3. С.186-193.
15. Пацурківський Ю. Правовий режим власності: поняття та зміст. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С.3-9.
16. Пацурківський Ю.П. Основні підходи до визначення поняття та природи власності в цивільних правовідносинах. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Вип. 682. С.59-64.
17. Перестюк І.М. Захист прав громадян на приватну власність: аналіз діяльності вищих органів публічної влади в Україні. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016. № 1. С.94-102.
18. Петровський П. Проблеми та перспективи розвитку соціального інституту приватної власності в Україні. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 3(52). Ч.1. С.91-97.
19. Сорока О.О. Проблеми регулювання форм права власності в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 4 частина 3. С.111-115.
20. Харченко Г.Г. Право власності: окремі проблеми теорії та практики. *Часопис Академії Адвокатури України*. 2013. № 2(19). С.1-6.
21. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монографія / под. ред. И.В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2012. 424 с.
22. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
23. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
24. Цивільне право України: підруч. / Губарев С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
25. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
26. Шала Л.В. Виникнення і розвиток інституту приватної власності в Стародавньому Римі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2008. № 3. С.1-9.
27. Шала Л.В. Теорії походження права власності. *Університетські наукові записки*. 2009. № 4. С.106-111.
28. Яворська О.С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2008. 256 с.

Тема 15. Право спільної власності

Теоретичні питання

1. Загальна характеристика та види права спільної власності.
2. Право спільної часткової власності.
3. Право спільної сумісної власності.

Теми індивідуальних робіт

1. Юридична природа та умови реалізації права спільної власності на землю в Україні.
2. Реалізація права спільної часткової власності на квартиру (будинок) за законодавством України.
3. Поняття, правова природа та підстави виникнення права спільної власності.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Сімейний кодекс: Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №№ 21-22. Ст.135.
3. Житловий кодекс УРСР від 30 червня 1983 року № 5464-X // *Відомості Верховної Ради*. 1983. Додаток до № 28. Ст.573.
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №№ 3-4. Ст.27.
5. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29 листопада 2001 року № 2866-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. Ст.78.
6. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14 травня 2015 року № 417-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 29. Ст.262.
7. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363.
8. Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 13 липня 2016 року (витяг). *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 6(33). С.7-10.
9. Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 вересня 2016 року (витяг). *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 6(33). С.11-15.
10. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від

21.12.2007 року № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>.

11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

12. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

13. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

14. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

15. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

16. Балюк Ю. Право спільної власності у багатоквартирному жилому будинку. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С.53-59.

17. Біленко М. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя. *Юридична Україна*. 2014. № 4. С.65-71.

18. Боднар Т.В. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 2(89). С.100-109.

19. Великанова М.М., Горбуля Г.А. Договір про поділ майна подружжя, що є об'єктом права спільної сумісної власності. *Юридичний вісник*. 2012. № 3(24). С.80-83.

20. Гриняк А. Право спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С.59-64.

21. Івахненко І.В. Законні підстави виникнення та припинення права спільної приватної власності дружини та чоловіка. *Юридична наука*. 2015. № 8. С.20-26.

22. Лозовий А. Правовий режим спільної власності на нерухоме майно. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2014. № 12. С.138-143.

23. Міронкін О.В. Способи захисту права спільної власності в судовому порядку. *Наука і правоохоронна*. 2014. № 1(23). С.66-75.

24. Пацурківський Ю. Правовий режим власності: поняття та зміст. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С.3-9.

25. Просекін М.А. Підстави виникнення права спільної власності на землю фізичних та юридичних осіб. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 1(13). С.232-240.

26. Розгон О. Правовий режим майна осіб, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2016. № 5(89). С.164-173.

27. Сорока О.О. Проблеми регулювання форм права власності в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 4 частина 3. С.111-115.

28. Спасибо-Фатєєва І.В. Правові режими спільного майна подружжя. *Право України*. 2013. № 10. С.77-84.

29. Стасюк О.М., Гумбатов А.А. Відмінності відносин спільної сумісної та спільної часткової власності у сфері цивільно-правового регулювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 1. Том 1. С.24-27.

30. Тичковська О.В. Правовий режим спільної власності подружжя. *Молодий вчений*. 2017. № 5.1 (45.1). С.137-141.

31. Фолошня Д.І. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя за законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 15. С.149-152.

32. Харченко Г.Г. Право власності: окремі проблеми теорії та практики. *Часопис Академії Адвокатури України*. 2013. № 2(19). С.1-6.

Тема 16. Право власності на землю та на житло

Теоретичні питання

1. Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності.
2. Право власника на земельну ділянку.
3. Припинення права власності на земельну ділянку.
4. Поняття житла.
5. Права власника житлового будинку, квартири.
6. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Теми індивідуальних робіт

1. Набуття права власності на землю та його оформлення.
2. Особливості володіння землею в Україні.
3. Позбавлення особи права власності на землю.
4. Особливості обмежень права приватної власності на житло.
5. Здійснення права спільної власності на житло.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.

2. Демченко О.В. Правовий режим майна в багатоквартирному житловому будинку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00. Київ, 2011. 20 с.

3. Земельне право України : навчальний посібник / І.І. Каракаш, В.Д. Сидор, Т.Є. Харитоновна та ін.; за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитоновної. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Одеса : Юридична література, 2017. 588 с.

4. Івашова І. П. Законодавчі обмеження й обтяження права користування житлом. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 20–23.

5. Івашова І. П. Обмежені речові права на житло. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2011. № 1(4). С. 102–104.

6. Івашова І. П. Проблеми правового регулювання державної реєстрації речових прав на житло. *Вісник Ужгородського Національного університету. Серія Право*. Випуск 21, частина 1, том 1. С. 222–224.

7. Івашова І. П. Щодо проблеми визначення поняття “житло” за законодавством України / І. П. Івашова // *Актуальні проблеми правотворення в*

сучасній Україні : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (28 квітня 2011 р.) / Київський університет права НАН України. 2011. С. 109–110.

8. Ковач Д. Л. Деякі аспекти виникнення права власності на землю у громадян України. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Економічна теорія та право.* 2013. № 4. С. 311-318.

9. Костяшкін І.О. Правові аспекти забезпечення балансу інтересів у відносинах власності на землю. Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез міжнар. наук. конф. «Сімнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 19–20 жовтня 2018 р.). У 2-х ч. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. Частина друга. С. 186–188.

10. Лисенко І. В. Право приватної власності на житло та його обмеження : монографія / І. В. Лисенко, А. М. Лисенко, К. В. Скиданов, Л. В. Перевалова. Київ. ВД «Персонал», 2018. 180 С.

11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

12. Скрипник В. Житло як особливий об'єкт цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. № 12. С. 70-74.

13. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

14. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

15. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

16. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 17. Захист права власності

Теоретичні питання

1. Поняття та система цивільно-правових способів захисту прав та інтересів власника за цивільним правом України.
2. Речово-правові способи захисту права власності.
3. Зобов'язально-правові способи захисту права власності та майнових інтересів власника.
4. Визнання незаконним правового акта органу публічної влади.

Теми індивідуальних робіт

1. Правові наслідки незаконного володіння чужим майном.
2. Віндикаційний та негаторний позови як способи захисту права власності.
3. Судовий захист права власності.

4. Способи захисту права комунальної власності.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Антонюк О. Умови захисту права власності шляхом визнання. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. 2015. С. 115-120.
3. Гнатів О. Б. Захист права власності в цивільному праві : автореф. дис ... канд. юрид. наук : 12.01.03 / О. Б. Гнатів. Київ: Б.в., 2015. 20 с.
4. Гуліда О.М. Способи захисту права власності: поняття та класифікація // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 2. С. 168-173.
5. Другова В.А. Позов про визнання права власності як засіб захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття // *Форум права*. 2013. Вип. 2. С. 116-122.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
7. Первомайський О. О. Захист права державної власності та права власності українського народу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2014. Вип. 28(1). С. 143-146.
8. Сичевська А. М. Способи захисту права власності: окремі питання теоретико-правового характеру. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 231-234.
9. Сульженко Ю. Форми і способи захисту суб'єктивних цивільних прав і законних інтересів. *Право України*. 2005. № 12. С. 24–28.
10. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
11. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
12. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
13. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
14. Голубєва Н.Ю. Віндикаційний позов: умови пред'явлення, задоволення та відмови у задоволенні. *Вісник Верховного Суду України*. 2017. № 5 (201). С. 42–48.
15. Романюк Я. М. Критерії розмежування віндикаційних та негативних позовів. *Судово-юридична газета*. 05.03.2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/195077-kriteriyi-rozmezhuванняvindikatsiynikh-ta-negatornikh-rozoviv>.
16. Романська І. В. До питання про співвідношення кондикції та віндикації. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 281–285.

Тема 18. Речові права на чуже майно

Теоретичні питання

1. Загальна характеристика речових прав на чуже майно.
2. Право володіння чужим майном.
3. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут).
4. Право користування чужою земельною ділянкою для с/г потреб (емфітевзис).
5. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).

Теми індивідуальних робіт

1. Речові права на чуже майно в римському праві.
2. Підстави виникнення прав на чуже майно.
3. Підстави та наслідки припинення речових прав на чуже майно.
4. Суперфіцій та емфітевзис: спільні та відмінні риси.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Гнатів О.Б. Практична роль емфітевзису в сучасній цивілістиці. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 100-104.
3. Гудима М.М. Актуальні проблеми переходу речових прав на чужі речі в доктрині цивільного права. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 146-151.
4. Ігнатенко І.В. Правова охорона водних ресурсів при здійсненні містобудівної діяльності. *Публічне право*. 2016. № 3. С. 233-240.
5. Ільків Н.В. Суперфіцій як альтернативний спосіб набуття права на забудову земельної ділянки. *Науковий вісник ЛьвДУВС (серія юридична)*. № 2 2010. С. 33-36.
6. Іщенко Я. П. Використання земель на умовах емфітевзису: правовий та обліковий аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 3. С. 103-114.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
8. Остапчук С.М. Сільськогосподарське землекористування в Україні: аналіз тенденцій розвитку та облікове відображення в умовах можливого запровадження ринку прав оренди. *Облік і фінанси*. 2016. № 4 (74). С. 46-59.
9. Сліпченко О. І. Емфітевзис за римським приватним правом. *Часопис цивілістики*. 2015. №18. С. 204-210.
10. Сліпченко О. І. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2016. 196 с
11. Харченко Г. Основи речового права в Цивільному кодексі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 57-61.

12. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

13. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

14. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

15. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

16. Шахназарян К. Е. Питання проблеми систематизації прав на чужі речі за законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 27-30.

Тема 19. Загальні положення про зобов'язання

Теоретичні питання

1. Поняття зобов'язального права.
2. Поняття та види зобов'язань.
3. Підстави виникнення зобов'язань.
4. Суб'єкти зобов'язань.

Теми індивідуальних робіт

1. Зобов'язання в римському приватному праві.
2. Субсидіарні зобов'язання в цивільному праві.
3. Принципи сучасного зобов'язального права України.
4. Сторони цивільно-правових зобов'язань.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.

2. Голубєва Н.Ю. Ознаки зобов'язальних правовідносин. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2017. № 10. С.128-134.

3. Голубєва Н.Ю. Співвідношення зобов'язальних та речових правовідносин. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С.13-18.

4. Гринько С.Д. Поняття та предмет зобов'язань за римським приватним правом. *Університетські наукові записки*. 2010. № 3(35). С.38-51.

5. Гриценко Г. Зобов'язання з обов'язковою множинністю осіб, та зобов'язання, в яких вона неможлива. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С.60-64.

6. Завальна Ж.В. Щодо питання про юридичну природу зобов'язання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С.147-150.

7. Карабань Я.А. Поняття зобов'язання за цивільним правом України. *Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова*. 2013. Том 18. Вип. 1(18). С.22-29.

8. Майданик Р.А. Місце зобов'язань в праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4. С.3-7.

9. Мартюк А.С. Загальна характеристика інституту регресних зобов'язань у цивільному праві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6-1. Том 1. С.178-180.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
11. Пленюк М.Д. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань: нотатки до наукової дискусії. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С.102-107.
12. Пономарьова Т. Особливості визначення моменту виникнення договірних зобов'язань у цивільному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С.40-43.
13. Пушай В.І. До питання про способи заміни осіб у зобов'язаннях. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С.180-183.
14. Пушай В.І. Проблемні аспекти здійснення заміни осіб у зобов'язаннях. *Форум права*. 2013. № 3. С.502-506.
15. Самбір О.Є. Суброгація та регрес: до питання про співвідношення понять. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1(45). С.140-147.
16. Самбір О.Є. Суброгація та цесія: до питання про співвідношення понять. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3(47). С.197-203.
17. Сампара Н.М. Про класифікацію субсидіарних цивільно-правових зобов'язань. *Право і суспільство*. 2017. № 2. С.40-44.
18. Свистун Л.Я. Суб'єкти зобов'язань за законодавством України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С.205-212.
19. Слома В.М. Елементи цивільно-правового зобов'язання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 2(10). С.79-82.
20. Слома В.М. Поняття зобов'язання у цивільному праві. *Юридичний вісник*. 2016. № 1(38). С.123-128.
21. Слома В.М. Поняття та види зобов'язань з множинністю осіб у цивільному праві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С.149-151.
22. Слома В.М. Суб'єкти цивільно-правових зобов'язань. *Юридичний вісник*. 2016. № 3(40). С.113-117.
23. Тедорадзе М. Підстави виникнення недоговірних зобов'язань за законодавством України. *Митна справа*. 2014. № 5(95). С.104-108.
24. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
25. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
26. Цивільне право України: підруч. / Губарев С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
27. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

28. Чанишева А.Р. Основні організаційні зобов'язання. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С.82-87.

Тема 20. Виконання зобов'язання

Теоретичні питання

1. Поняття і загальні умови виконання зобов'язання.
2. Суб'єкти виконання зобов'язання.
3. Предмет виконання зобов'язання.
4. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання.
5. Підтвердження виконання зобов'язання.

Теми індивідуальних робіт

1. Належне виконання зобов'язання.
2. Виконання грошових зобов'язань.
3. Виконання альтернативних зобов'язань.
4. Особливості виконання зобов'язань з надання послуг.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Боднар Т.В. Особливості виконання грошових зобов'язань у цивільному праві України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2004. № 60-62. С.110-113.
3. Гринько Р.В. Щодо питання про виконання цивільно-правового зобов'язання. *Часопис цивілістики*. 2016. № 21. С.37-42.
4. Гриценко Г. Особливості виконання часткових зобов'язань. *Юридична Україна*. 2014. № 7. С.63-67.
5. Ігнатенко В. Виконання недоговірних регулятивних зобов'язань. *Теорія і практика правознавства*. 2012. Вип. 1(2). С.70-79.
6. Калаур І.Р. Принцип належного виконання договірних зобов'язань через призму виконання зобов'язань про передачу майна в користування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 3. Том 1. С.84-86.
7. Карабань Я.А. Строк (термін) виконання грошового зобов'язання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 5. С.157-161.
8. Кузьмич О. Правові аспекти участі третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника у власному інтересі (частина 3 статті 528 Цивільного кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С.44-47.
9. Михалюк О.В. Правове регулювання виконання зобов'язання третьою особою. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С.426-352.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

11. Парасюк В.М., Парасюк Н.М. Забезпечення порядку виконання зобов'язань: проблемні аспекти єдності цивільно-правового та кримінально-правового регулювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С.285-299.

12. Тупицька Є.О. Поняття та місце договору новації боргу у позикове зобов'язання в системі зобов'язань за законодавством України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-1. С.151-153.

13. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитоновна, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.

14. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

15. Цивільне право України: підруч. / Губарев С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

16. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

Тема 21. Забезпечення виконання зобов'язання

Теоретичні питання

1. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання.
2. Неустойка.
3. Завдаток.
4. Порука.
5. Гарантія.
6. Застава.
7. Притримання.

Теми індивідуальних робіт

1. Загальна характеристика неустойки як одного із засобів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Сутність, роль і функції іпотеки.
3. Непойменовані способи забезпечення виконання зобов'язань.
4. Спірні питання застосування деяких видів засобів забезпечення виконання зобов'язань.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1255-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 11. Ст.140.
3. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст.642.

4. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року № 898-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст.313.
5. Бобушок І.А. Деякі питання відповідальності поручителів за невиконання основного зобов'язання в судовій практиці. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 4. Том 1. С.65-67.
6. Бойко А. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С.4-9.
7. Бойко А.О. Відповідальність і правові наслідки порушення зобов'язань, забезпечених завдатком. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С.174-178.
8. Бойко А.О. Характерні функції завдатку як способу забезпечення виконання зобов'язання. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С.155-159.
9. Бондар І.В. Способи забезпечення виконання зобов'язання у нотаріальному процесі. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С.151-153.
10. Заборовський В.В., Стойка А.В. Деякі проблемні аспекти застосування інституту притримання як засобу забезпечення виконання зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 2. С.7-12.
11. Колосов Р.В. Завдаток і аванс: порівняльно-правова характеристика. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С.31-35.
12. Кудрявцев В. Відмежування непойменованих способів забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором від інших цивільно-правових конструкцій. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 31-34.
13. Макаренко Г.В. Особливості застосування завдатку в правочинах з нерухомістю. *Судова апеляція*. 2009. № 1(14). С.103-109.
14. Мельник З.П. Складні питання застосування договору поруки: теорія та судова практика. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 6. С.89-92.
15. Михальнюк О.В. Припинення правовідношення поруки як спосіб захисту прав поручителя в сучасній практиці вирішення цивільних та господарських справ. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 5. С.90-99.
16. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
17. Пархоменко М.М., Смаль О.П. Проблеми правового регулювання інституту завдатку в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 5. Том 1. С.98-101.
18. Попов Ю. Поняття забезпечення виконання зобов'язання. *Право України*. 2008. № 6. С.119-124.
19. Пучковська І. До питання про відповідальність поручителя. *Право України*. 2010. № 12. С.55-61.
20. Пучковська І. Щодо неможливості визнання неустойки видом забезпечення виконання зобов'язання. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 12. С.37-40.

21. Серебрякова Ю.О. Завдаток як вид забезпечення виконання зобов'язання. *Юридичний вісник*. 2010. № 2(15). С.40-43.
22. Слома В.М. Право гаранта на регресну вимогу до принципала: поняття та особливості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 1. С.1-7.
23. Тімуш І.С. Класифікація неустойок за цивільним законодавством України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С.20-28.
24. Федосєєв П.М. Підстави припинення поруки за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С.448-453.
25. Церковна О.В., Ткаченко М.С. Завдаток і аванс: спільне і відмінності. *Південноукраїнський правничий правопис*. 2008. № 1. С.93-95.
26. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
27. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
28. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
29. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
30. Чанишева А.Р. Порука як акцесорне зобов'язання за цивільним правом України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 5. С.137-139.

Тема 22. Припинення зобов'язання

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань.
2. Окремі підстави припинення зобов'язань.

Теми індивідуальних робіт

1. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання.
2. Прощення боргу як спосіб припинення зобов'язань.
3. Новація як спосіб припинення зобов'язання.
4. Відступне як підстава припинення зобов'язання.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.

3. Падун Є.В. Критерії відмежування відступного від новації в цивільному праві України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 91–97.
4. Рассказова В. Юридичні особливості відносин із відступного. *Підприємство, господарство і право*. № 5. 2019. С. 55–59.
5. Сенін Ю.Л. Новація як спосіб припинення зобов'язань за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Одеса, 2013. 20 с.
6. Функ Я. О природе отступного и его отличии от новации при использовании в хозяйственной деятельности. Я – юрисконсульт организации. 2017. № 1. С. 10–12.
7. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
8. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
9. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
10. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
11. Шимко Ф. А. Основні ознаки прощення боргу як правочину. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2015. № 16. Т. 2. С. 43–46.
12. Шимко Ф. А. Особливості припинення договірних зобов'язань прощенням боргу. *Право і суспільство*. 2015. № 6-2. Ч. 3. С. 77–83.
13. Шимко Ф. А. Підстава та спосіб припинення зобов'язань: співвідношення понять. Актуальні проблеми приватного права: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. присвяч. 93-й річниці з дня народження В. П. Маслова (Харків, 27 лют. 2015 р.). Х. : Право, 2015. С. 369–372.
14. Шимко Ф. А. Припинення недоговірних зобов'язань прощенням боргу. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2015. № 5. С. 110–118.
15. Шимко Ф. А. Співвідношення прощення боргу та інших суміжних інститутів цивільного права. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 5. Т. 1. С. 157–160.
16. Шимко Ф. Прощення боргу як двосторонній правочин. Проблеми цивільного права і процесу: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (Харків, 30 трав. 2015 р.) Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2015. С. 300–302.
17. Шимко Ф. Сравнительная характеристика прощения долга и договора дарения в гражданском праве Украины. *Leges si Viata*. 2015. № 11/2. С. 129–132.

Тема 23. Відповідальність за порушення зобов'язань

Теоретичні питання

1. Загальні положення про порушення зобов'язання.
2. Загальні положення про правові наслідки порушення зобов'язання.
3. Характеристика окремих правових наслідків порушення зобов'язання.
4. Відповідальність за порушення зобов'язання як правовий наслідок порушення зобов'язання.
5. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Теми індивідуальних робіт

1. Відповідальність боржника за дії інших осіб.
2. Правові наслідки невиконання та неналежного виконання зобов'язання.
3. Звільнення боржника від відповідальності.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
2. Баранова Л.М. Невиконання та неналежне виконання як види порушення зобов'язання. Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 92-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова, 28 лют. 2014 р. Харків, 2014. С. 87–90.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
4. Федорченко Н.В. Елементи належного виконання договірних зобов'язань з надання послуг. *Порівняльно-аналітичне право*. Випуск №6 2014 р. с.108-111.
5. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
6. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.
7. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.
8. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.
9. Чванкін С.А. Правові наслідки порушення зобов'язання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008р. Вип. 39. С.128-132.

Тема 24. Цивільно-правовий договір

Теоретичні питання

1. Поняття та функції цивільно-правового договору.
2. Види цивільно-правових договорів.
3. Стадії укладення цивільно-правового договору.
4. Форма та зміст цивільно-правового договору.
5. Зміна та розірвання цивільно-правового договору.

Теми індивідуальних робіт

1. Сучасний стан розвитку договірного права України.
2. Принципи договірного права України.
3. Публічні договори та договори приєднання.
4. Посередницькі договори.
5. Змішані договори.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.35.
1. Алексашина Ю. Види цивільно-правових договорів як регуляторів цивільних правовідносин. *Юридична Україна*. 2012. № 12. С.68-74.
2. Алексєєв І.С. Поняття та функції цивільно-правового договору. *Форум права*. 2010. № 2. С.7-10.
3. Бахрієва З.Р. До проблеми правового регулювання припинення цивільних договорів. *Юридична наука*. 2011. № 2. С.50-54.
4. Біленко М. Загальні положення про договір як цивілістичну конструкцію. *Юридична Україна*. 2014. № 8. С.35-40.
5. Вавженчук С.Я. Деякі теоретико-практичні питання класифікації цивільно-правових договорів. *Адвокат*. 2009. № 10(109). С.12-15.
6. Гудима М.М. До питання про поняття предмета цивільного договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 23. Том 1. С.182-186.
7. Денисюк В. Акцепт як стадія укладення цивільно-правового договору. *Актуальні проблеми держави та права*. 2011. Вип. 61. С.575-583.
8. Денисюк В.В. Порядок укладення цивільно-правового договору. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С.305-312.
9. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А.П. Гетьман, В.І. Борисова, О.П. Євсєєв та ін.; за ред.. А.П. Гетьмана, В.І. Борисової. Х.: Право, 2012. 432 с.
10. Ільченко Г. Співвідношення понять «цивільний договір» та «господарський договір». *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С.20-23.
11. Кізлова О.С. Використання дефініції «договірні зобов'язання» у сучасному законодавстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 6-1. С.30-33.
12. Кісель В. Вплив класичних теорій договору на сучасне розуміння сутності цивільно-правового договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С.41-45.
13. Кравець О.М. До питання про поняття «розірвання цивільно-правового договору». *Право і безпека*. 2010. № 2(34). С.210-214.
14. Круглова О.О. Ціна як істотна умова цивільно-правових договорів. *Форум права*. 2011. № 2. С.468-471.

15. Луць В. До питання про сутність і зміст цивільно-правового договору. *Приватне право*. 2013. № 1. С.118-128.
16. Луць В. Інститут договору в цивільному праві України (до 10-ї річниці чинності ЦК України). *Приватне право*. 2013. № 2. С.118-128.
17. Луць В.В., Великанова М.М. Договори в цивільному праві України: навч. посіб. / В.В. Луць, М.М. Великанова. К.: Юрінком Інтер, 2016. 264 с.
18. Мельниченко Р.В. «Свобода договору» в динаміці цивільних договірних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 32. Том 2. С.49-53.
19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
20. Немченко С.С. Принцип свободи договору - головний принцип договірних відносин у цивільному праві. *Проблеми цивільного та господарського права*. 2014. № 3. С.101-103.
21. Панченко С.С. Строк як істотна умова цивільно-правового договору. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С.92-94.
22. Полішко Н.Л. Особливості укладання договорів на торгах, аукціонах, конкурсах. *Юридична наука*. 2011. № 4-5. С.24-30.
23. Пономарьова Т. Деякі аспекти укладання договору з порушенням письмової форми. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С.29-32.
24. Пономарьова Т. Окремі аспекти правової природи недійсних та неукладених договорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С.44-47.
25. Родоман Т.О. Оферта і акцепт як самостійні елементи в процесі укладення договору: від теорії до судової практики. *Судова апеляція*. 2016. № 3(44). С.92-100.
26. Родоман Т.О. Проблема визначення поняття зміни умов договору в цивільному законодавстві України. *Судова апеляція*. 2014. № 3(36). С.112-118.
27. Романюк Я. Невизначеність умов договору як підстава для його тлумачення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С.36-41.
28. Самчук-Колодяжна З.Ф. Особливості застосування публічного цивільно-правового договору. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-1. С.131-133.
29. Сібільов М. Цивільно-правовий договір як регулятор суспільних відносин. *Право України*. 2014. № 2. С.34-44.
30. Сідей О.В. Аналіз поняття «договір» у цивільному праві України. *Європейські перспективи*. 2014. № 1. С.113-115.
31. Турчак І.О. Підстави припинення цивільно-правового договору. *Науково-інформаційний вісник: Право*. 2012. № 5. С.166-172.
32. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
33. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976с.

34. Цивільне право України: підруч. / Губарєв С.В., Лов'як О.О., Мироненко В.П. та ін. К., 2015. 236 с.

35. Цивільне право України: підручник. Загальна частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. К. : Вид-во «Ліра», 2015. 760 с.

36. Шишка Р.Б. Характеристика договорів. *Юридичний вісник*. 2013. № 4(29). С.121-127.

37. Яворська О. Договори приєднання: проблеми правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 10. С.93-96.

38. Яримович У.В. Форма і порядок укладення договору в праві ЄС і в праві України: порівняльний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 42. С.103-108.

Тема 25. Договори про передачу майна у власність

Теоретичні питання

1. Загальна характеристика договору купівлі-продажу.
2. Права та обов'язки сторін у договорі купівлі-продажу.
3. Договір роздрібної купівлі-продажу: поняття, характерні ознаки, види.
4. Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості за договором роздрібної купівлі-продажу.
5. Інші види договору купівлі-продажу (договір поставки, договір контрактації сільськогосподарської продукції, договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, договір міни).
6. Договір дарування. Пожертва.
7. Договір довічного утримання.

Теми індивідуальних робіт

1. Особливості порядку укладення договору поставки в нових умовах господарювання.
2. Особливості порядку укладення договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
3. Поняття, значення та сфера застосування договору міни.
4. Поняття, значення та сфера застосування договору контрактації сільськогосподарської продукції.
5. Поняття, значення і сфера застосування договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
6. Договір дарування: зарубіжний досвід.
7. Договір пожертви: поняття та генеза.
8. Особливості договору дарування нерухомого майна та його оформлення.
9. Договір ренти: зарубіжний досвід.
10. Відмінність договору довічного утримання (догляду) від договору ренти.
11. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду).
12. Розірвання договору довічного утримання (догляду) та його правові

наслідки.

13. Правові наслідки смерті набувача та припинення юридичної особи набувача за договором довічного утримання (догляду).

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

2. Господарський кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 18-22. Ст. 144.

3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 року № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.

4. Про застосування електронних контрольно-касових апаратів і товарно-касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.06.1996 року № 227-ВР в редакції від 13.07.2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 33. Ст. 155.

5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 року № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.

6. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 27-28. Ст. 312.

7. Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 року № 172. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/172-94-п>.

8. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 року № 5007-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №№ 19-20. Ст. 190.

9. Про затвердження переліку груп технічно складних побутових товарів, які підлягають гарантійному ремонту (обслуговуванню) або гарантійній заміні, в цілях застосування реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 року № 231. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231-2017-п>.

10. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 року № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF#Text>.

11. Порядок гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових товарів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2002 року № 506. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506-2002-п>.

12. Порядок здійснення оптової та роздрібною торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2009 року № 1200. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2009-%D0%BF#Text>.

13. Правила торгівлі у розстрочку фізичним особам, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 року № 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2011-%D0%BF#Text>.

14. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затверджені Наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 року № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>.

15. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами, затверджені Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 11.07.2003 року № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0628-03#Text>.

16. Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними та офісними приміщеннями, затверджені Наказом Міністерства економіки України 19.04.2007 року № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1181-07#Text>.

17. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з цивільних справ (1972-2012 роки): станом на 01.11.2012 року / упоряд.: В.І. Борисова, І.П. Жигалкін, О.Н. Сибіга, П.В. Хотенець. Х.: Право, 2012. 376 с.

29. Антошкіна В.К. Договори довічного утримання за участю подружжя. *Право України*. 2008. № 1. С. 119-124.

30. Апанасюк М.П. Коло учасників договору ренти. *Юрист України*. 2012. № С. 43-47.

31. Апанасюк М.П. Юридичні особливості договору ренти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 12. С.40-45.

32. Балюк В.М. Динаміка рентних правовідносин. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2015. Вип. 2. С. 284-289.

18. Білоус Т.Й. Особливості укладання договору міни. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 3. Том 1. С. 28-31.

33. Братель О.Г. Особливості тлумачення положень договору дарування. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 1. С. 35-37.

34. Бутрин Н.С. Особливості правового регулювання договору дарування як підстави виникнення корпоративних прав. *Актуальні питання публічного та приватного права*. 2013. № 4. С. 31-33.

19. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. / С.Я. Вавженчук. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.

20. Вавженчук С.Я. Основні конструктивні елементи договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. Серія: Юридичний вісник. 2011. № 2(19). С. 90-93.

35. Вінніков О.Ю., Лациба М.В. Як здійснювати благодійну діяльність в Україні згідно з новим Податковим кодексом. Український незалежний центр політичних досліджень, Мережа розвитку європейського права. К.: Агентство «Україна», 2011. 124 с.

36. Гончаренко В.О. Безоплатні договори за цивільним законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 239-245.

37. Гончаренко В.О. Договір дарування у цивільному праві. *Молодий вчений*. 2016. № 6(33). С. 233-237.

38. Грозовський І.М. Договори дарування та позики у звичаєвому праві запорізьких козаків. *Держава та регіони*. 2019. № 2(64). С. 9-13.

39. Давидова І.В. Недійсність фіктивного правочину: загальна характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 3. С. 44-46.

40. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А.П. Гетьман, В.І. Борисова, О.П. Євсєєв та ін.; за ред. А.П. Гетьмана, В.І. Борисової. Х.: Право, 2012. 432 с.
41. Заборовський В.В., Головей І.І. Договір пожертви як форма дарування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 37 том 1. С. 113-116.
42. Замрига А.В. Загальні аспекти та перспективи правового регулювання контрактації сільськогосподарської продукції. *Право і суспільство*. 2017. № 3 частина 2. С. 87-91.
43. Ісаєв А.М. До питання про форму договору дарування. *Проблеми законності*. 2013. № 122. С. 49-56.
44. Коробкін В.В. Щодо визначення поняття енергопостачання: нормативно- правовий аспект. *Право і суспільство*. 2014. № 1. С. 124-129.
45. Криворучко В.О. Особливості відповідальності за договором енергопостачання. *Право і суспільство*. 2015. № 6. С. 80-84.
46. Курило Т.В. Відмежування спадкового договору від суміжних договірних конструкцій у цивільному праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 16 том 2. С.12-14.
47. Лаптош М.В., Куртакова А.О. Договір довічного утримання: питання теорії. *Трипільська цивілізація*. 2012. № 8(11). С. 58-62.
48. Марич Х. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 87-92.
49. Мартинюк А. Права та обов'язки сторін у договорі контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 21-26.
50. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
51. Розгон О. Визнання недійсним договору дарування, вчиненого фізичною особою помилково або під впливом обману. *Офіційний бюлетень Національної асоціації адвокатів України*. 2019. № 1-2 (50). С. 21-35.
52. Розгон О.В. Теоретичні та практичні аспекти виконання договору довічного утримання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 2. С. 35-38.
53. Сергієнко В.В. Договір приєднання як джерело регулювання відносин постачання тепловою енергією споживачів. *Право і безпека*. 2012. № 3(45). С. 33-326.
54. Тімуш І.С. Поняття та правова природа ризикових договорів у цивільному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 21. Частина II. Том 1. С. 282-285.
55. Ткаченко М. Суб'єктний склад договору довічного утримання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. № 78. С. 163-170.
56. Ткаченко М.В. Історія розвитку договору довічного утримання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 35 частина 1 том 2. С. 29-32.

57. Ткаченко М.В. Істотні умови договору довічного утримання. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 165-273.

58. Ткаченко М.В. Особливості укладення договору довічного утримання на користь третьої особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 24-29.

59. Ткаченко М.В. Припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № С. 34-38.

60. Топоркова М. Зміна й припинення договору постачання теплової енергії побутовому споживачу. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 112-117.

61. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.

62. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

63. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

64. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

65. Щетініна Т.О. Історичні аспекти правового регулювання договору контрактації сільськогосподарської продукції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-2 том 1. С. 49-52.

66. Яворська О.С. Договірні зобов'язання про передання майна у власність: цивільно-правові аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 384 с.

Тема 26. Договори про передачу майна у користування

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика договору найму (оренди).
2. Договір прокату.
3. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.
4. Договір найму (оренди) транспортного засобу.
5. Договір найму (оренди) житла.
6. Договір позички.

Теми індивідуальних робіт

1. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує.
2. Особливості укладання договору найму (оренди) повітряних та морських суден.
3. Поняття, значення та сфера застосування договору лізингу.
4. Зміна умов та розірвання договору лізингу.
5. Поняття та правова характеристика договору соціального найму (оренди)

житла.

6. Спiрнi питання змiни договору найму житла внаслiдок збiльшення або зменшення складу сiм'ї наймача.
7. Правове становище членiв сiм'ї в договорi найму житла з житлового фонду соцiального призначення.
8. Правова природа договору позички як пiдстави для виникнення права на безоплатне користування рiччю.

Рекомендована лiтература та нормативно-правовi акти

1. Кодекс торговельного мореплавства: Закон України вiд 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 1995. №№ 47-52. Ст. 349.
2. Повiтряний кодекс: Закон України вiд 19 травня 2011 року № 3393-VI. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2011. №№ 48-49. Ст. 536.
3. Цивiльний кодекс: Закон України вiд 16.01.2003 року № 435-IV. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
4. Про автомобiльний транспорт: Закон України вiд 05.04.2001 року № 2344-III. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2001. № 22. Ст. 105.
5. Про благодiйну дiяльнiсть та благодiйнi органiзацiї: Закон України вiд 5 липня 2012 року № 5073-VI. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2013. № Ст. 252.
6. Про державну реєстрацiю речових прав на нерухоме майно та iх обтяжень: Закон України в редакцiї вiд 01.07.2004 року № 1952-IV. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.
7. Про житловий фонд соцiального призначення: Закон України вiд 12.01.2006 року № 3334-IV. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2006. №№ 19-20. Ст. 159.
8. Про житлово-комунальнi послуги: Закон України вiд 09.11.2017 року № 2189-VIII. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2018. № 1. Ст. 1.
9. Про захист прав споживачiв: Закон України вiд 12.05.1991 року № 1023-XII. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.
10. Про оренду державного та комунального майна: Закон України вiд 10.04.1992 року № 2269-XII. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 416.
11. Про оренду землi: Закон України вiд 06.10.1998 року № III-XIV. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 1998. №№ 46-47. Ст. 280.
12. Про особливостi здiйснення права власностi у багатоквартирному будинку: Закон України вiд 14.05.2015 року № 417-VIII. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2015. № 29. Ст. 262.
13. Про оцiнку майна, майнових прав та професiйну оцiночну дiяльнiсть в Україні: Закон України вiд 12.07.2001 року № 2658-III. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2001. № 47. Ст. 25.
14. Про свободу совiстi та релiгiйнi органiзацiї: Закон України вiд 23 квітня 1991 року № 987-XII. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 1991. № 25. Ст. 283.
15. Про фiнансовий лiзинг: Закон України в редакцiї вiд 16.01.2004 року № 723/97- ВР. *Вiдомостi Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 231.

16. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 року № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>.

17. Методика визначення мінімальної суми орендного платежу за нерухоме майно фізичних осіб, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 року № 1253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1253-2010-%D0%BF#Text>.

18. Порядок оренди житла з викупом, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 року № 274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274-2009-%D0%BF#Text>.

19. Державний класифікатор будівель і споруд ДК 018-2000, затверджений наказом Держстандарту України від 17.08.2000 року № 507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va507565-00#Text>.

20. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з цивільних справ (1972-2012 роки): станом на 01.11.2012 року / упоряд.: В.І. Борисова, І.П. Жигалкін, О.Н. Сибіга, П.В. Хотенець. Х.: Право, 2012. 376 с.

21. Балан Я.В. До питання розірвання договору найму житла. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 263-267.

22. Бойко Н.М. Зобов'язання, що виникають із договору прокату. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 8. С. 60-63.

23. Бойко Н.М. Особливості предмета договору позички. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2013. № 1(7). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/pdf>.

24. Болокан І.В. До питання про предмет та цивільно-правову характеристику договору прокату. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 2. Том 2. С. 13-17.

25. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.

26. Вавженчук С.Я. Еволюція договору найму. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 3. С. 120-124.

27. Вилегжаніна В.В. Актуальні питання передачі об'єкта оренди за договором оренди землі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 34-39.

28. Вилегжаніна В.В. Поняття та ознаки земельної ділянки як об'єкта оренди. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 29. Том 1. С. 129-132.

29. Вилегжаніна В.В. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди) земельної ділянки. *Митна справа*. 2014. № 5(95). С. 96-103.

30. Вилегжаніна В.В. Порядок укладення договору найму (оренди) земельної ділянки та момент передачі об'єкта оренди. *Актуальні питання публічного та приватного права*. 2015. № 3(11). С. 82-90.

31. Гуйван П.Д. Окремі питання продовження дії договору майнового найму на новий строк. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 23. С. 125-128.

32. Дзюба І.В. Особливості застави майнових прав, що виникають із

договорів оренди. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2015. Вип. 2. С. 25-28.

33. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А.П. Гетьман, В.І. Борисова, О.П. Євсєєв та ін.; за ред. А.П. Гетьмана, В.І. Борисової. Х.: Право, 2012. 432 с.

34. Договірне *Право України*. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.

35. Ільків Н.В. Строки у договорі оренди землі державної власності. *Науковий вісник Львівського Державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 116-125.

37. Калаур І. Договір у механізмі правового регулювання відносин з передання майна в користування. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 5. С. 75-84.

38. Калаур І. Правова природа договору позички як підстави для виникнення права на безоплатне користування річчю. *Національний юридический журнал: теорія и практика*. 2014. № 6(10). С. 127-131.

39. Калаур І.Р. Договірні зобов'язання з передання майна у користування: проблеми теорії і практики: монографія. Тернопіль, 2014. 424 с.

40. Калаур І.Р. Поняття договору найму у Стародавньому Римі та актах кодифікації цивільного законодавства на українських землях. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 3. С. 1-7.

41. Калаур І.Р. Правові наслідки невиконання наймачем обов'язку вносити плату за користування майном. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-2. Том 1. С. 175-178.

42. Калаур І.Р. Правові наслідки порушення наймачем обов'язку щодо користування річчю, переданою у найм. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том 1. С. 151-154.

43. Кармаза О. Договір найму житла та договір оренди житла: їх співвідношення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 18-23.

44. Кармаза О. Концепції охорони та захисту житлових прав в Україні: матеріальний та соціальний аспекти: [монографія]. Миронівка: ПрАТ «Миронівська друкарня», 2013. 400 с.

45. Кимлик Н.В., Вергун О.І. Правові наслідки невиконання або неналежного виконання договору оренди транспортних засобів за цивільним законодавством України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 4(19). С. 19-22.

46. Конюхова Є.О. Виникнення правовідносин із соціального найму (оренди) житла. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-1. С. 194-196.

47. Конюхова Є.О. Поняття та правова характеристика договору соціального найму (оренди) житла. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 4 том 1. С. 89-92.

48. Конюхова Є.О. Проблемні питання змісту договору соціального найму житла. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 3.

Том 1. С. 155-159.

49. Крат В. Загальна характеристика строку договору найму. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2016. № 4(88). С. 64-69.

50. Кучерук К.І. Правова природа договору лізингу та його особливості. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 99-101.

51. Ментух Н.Ф., Шевчук О.Р. Міжнародний лізинг: поняття та особливості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 4. Том 1. С. 144-146.

52. Миньо М.М. Види договору найму за римським правом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. Вип. 19. Том 2. С. 90-91.

53. Миньо М.М. Застосування термінів «найм» і «оренда» в римському приватному праві, їх рецепція та вживання в Україні. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 58. С. 88-94.

54. Морозова Ю.В. Проблеми визначення та характеристики договору оренди нежитлових приміщень, будівель, споруд. *Право і безпека*. 2017. № 1(64). С. 103-109.

55. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. - 1952 с.

56. Ночовкіна О.В. Безоплатний характер договору позички. Теорія і практика правознавства. 2015. № 1(7). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/06>.

57. Паскевич Ю.В. Правова природа договору найму (оренди). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том. 1. С. 197-200.

58. Федорончук А.В. Порядок укладення договору прокату. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 5. С. 74-77.

59. Федорончук А.В. Правова природа та законодавче регулювання відносин за договором прокату. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. Вип. 19. Том 2. С. 138-142.

60. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.

61. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

62. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

63. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

64. Чуркін І.А. Особливості укладення договору найму (оренди) автомобільного транспортного засобу без екіпажу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 2. С. 94-97.

65. Швидка В.Г. Суб'єктний склад договору найму (оренди) житла.

Судова практика:

1. Про деякі питання практики застосування законодавства про оренду (найм) майна: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 року № 12. URL: <http://www.usnan.org.ua>.

2. Про визнання договорів оренди земельних ділянок недійсними: Постанова судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 4 лютого 2015 року справа № 6-222цс14. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.

Тема 27. Договори про виконання робіт

Теоретичні питання

1. Поняття та елементи договору підряду.
2. Права та обов'язки сторін за договором підряду.
3. Правові наслідки неналежного виконання умов договору підряду.
4. Поняття та особливості договору побутового підряду.
5. Права та обов'язки сторін за договором побутового підряду.
6. Правові наслідки неналежного виконання умов договору побутового підряду.
7. Поняття та особливості договору будівельного підряду.
8. Права та обов'язки сторін за договором будівельного підряду.
9. Правові наслідки неналежного виконання умов договору будівельного підряду.

Теми індивідуальних робіт

1. Поняття та загальна характеристика договору про проведення ландшафтно-дизайнерських робіт.
2. Правова природа договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт.
3. Ризик у підрядних відносинах.
4. Цивільно-правова відповідальність за договором будівельного підряду.
5. Практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.*
2. Господарський кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 18-22. Ст. 144.*
3. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 року № 687-XIV. *Відомості Верховної Ради України. 1999. № 31. Ст. 246.*
4. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 року № 2806-IV. *Відомості Верховної Ради України. 2005. № 48.*

Ст. 483.

5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 року № 1023-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.

6. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 року № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.

7. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 року № 2780-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 52. Ст. 683.

8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 року № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25.

9. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 року № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343.

10. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 року № 978-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 52. Ст. 377.

11. Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 року № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text>.

12. Про затвердження Загальних умов укладення на виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text>.

13. Правила побутового обслуговування населення, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1994 року № 313. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/313-94-%D0%BF#Text>.

14. Правила визначення вартості будівництва: ДСТУ Б Д.1.1. 1:2013. (Національний стандарт України). [Чинний від 2014-01-01]. К.: Мінрегіон України, 2013. 93 с.

15. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з цивільних справ (1972-2012 роки): станом на 01.11.2012 року / упоряд.: В.І. Борисова, І.П. Жигалкін, О.Н. Сибіга, П.В. Хотенець. Х.: Право, 2012. 376 с.

16. Актуальні аспекти договірних відносин у сфері інтелектуальної власності: збірник матеріалів науково-практичного семінару / колектив авторів: К.: НДІ ІВ НАПрРУ, «Лазурит-Поліграф», 2010. 170 с.

17. Банасевич І.І. Договір побутового підряду як вид споживчого договору. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 33. С. 61-68.

18. Банасевич І.І. Організаційно-правові передумови укладення договору будівельного підряду. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 4(8). С. 117-126.

19. Басовська А. Права підрядника та кореспондуючі їм обов'язки замовника за договором побутового підряду. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 57-61.

20. Біленко М. Предмет договору будівельного підряду. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 53-58.

21. Біленко М.С. Договір будівельного підряду в цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 180 с.
22. Біленко М.С. Підстави набуття права власності на об'єкт будівництва. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 130-134.
23. Біленко М.С. Правова природа договору будівельного підряду. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 104-107.
24. Вавженчук С. Істотні умови договору будівельного підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 9-13.
25. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
26. Великанова М.М. Правова природа договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. *Юридичний вісник*. 2010. № 2(15). С. 33-35.
27. Гриняк А. Особливості розмежування договорів підряду та договорів із надання послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 18-20.
28. Гриняк А. Правова природа договору будівельного підряду (окремі аспекти). *Право та управління*. 2011. № 1. С. 80-87.
29. Гриняк А. Ціна як звичайна умова договору підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 7. С. 15-18.
30. Гриняк А.Б. Особливості правового регулювання відносин за договорами підряду: монографія / Відп. ред. В.В. Луць. К.: НДІ приватного права підприємництва НАПрН України, 2011. 300 с.
31. Гриняк А.Б. Структура механізму правового регулювання підрядних договірних відносин. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 2(24). С. 89-95.
32. Гриняк А.Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приватного права підприємництва НАПрН України, 2013. 374 с.
33. Гриняк А. Договірне регулювання підрядних відносин у підприємницькій діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 9. С. 3-7.
34. Грищенко Г.М. Господарсько-правове регулювання організації і здійснення капітального будівництва в Україні: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 210 с.
35. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А.П. Гетьман, В.І. Борисова, О.П. Євсєєв та ін.; за ред. А.П. Гетьмана, В.І. Борисової. Х.: Право, 2012. 432 с.
36. Договірне *Право України*. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
37. Ізарова І.О. Істотні умови договору підряду на виконання проектних робіт. *Право України*. 2010. № 11. С. 90-96.
38. Ізарова І.О. Правова природа договорів підряду у сфері проектування. *Держава і право*. 2011. Вип. 53. С. 360-365.
43. Кушерець Д.В. Окремі аспекти охорони та захисту майнових прав сторін в договорах про виконання робіт. *Науковий вісник Міжнародного*

гуманітарного університету. 2014. № 1. Том 2. С. 22-24.

44. Лукасевич-Крутник І. Сторони у договорі підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 8. С. 21-24.

45. Лукасевич-Крутник І.С. Відповідальність замовника за договором підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Адвокат*. 2012. № 2(137). С. 34-38.

46. Лукасевич-Крутник І.С. Договір підяду на проведення проектних та пошукових робіт: монографія. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 179 с.

47. Лукасевич-Крутник І.С. Суб'єктний склад договору підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Адвокат*. 2012. № 7(142). С. 31-36.

48. Лукасевич-Крутник І.С. Юридична природа договору підяду на проведення проектних та пошукових робіт. *Університетські наукові записки*. 2007. № 1(21). С. 152-157.

49. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності: [навч. посіб]. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2008. 576 с.

50. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.

51. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.

52. Недошовенко А. Судовий порядок укладання договору будівельного підяду. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 52-60.

53. Недошовенко А.О. Загальний і спеціальний порядок укладення договору будівельного підяду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 55. Том 1. С. 133-138.

54. Олюха В.Г. Договір підяду: навч. посіб. Одеська нац. юрид. академія, Криворізький навчальний центр. Кривий Ріг: Вид. дім, 2010. 182 с.

55. Олюха В.Г. Оптимізація капітального будівництва: господарсько-правові проблеми: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 302 с.

56. Римар Б.А. Співвідношення трудового договору із суміжними цивільно-правовими договорами. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 3. Том 1. С. 145-148.

57. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підяду: монографія / [Берестова І.Е., Бобрик В.І., Великанова М.М. та ін.]; за заг. Ред. Академіка НАПрН України В.В. Луця, наук. ред. А.Б. Гриняк. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. 320 с.

58. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.

59. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.

60. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

61. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред.

Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

62. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

63. Шаповалова О.В. Договір підряду на капітальне будівництво як правова форма господарських зв'язків на умовах партнерства. *Юридична наука, практика і освіта*. 2010. № 1. С. 32-39.

64. Шишка Р.Б. Поняття та характеристика договору про проведення ландшафтно-дизайнерських робіт. *Міжнародний юридичний вісник*. 2014. № 1(1). С. 184-188.

65. Яновицька Г.Б. Споживчий характер підрядних договорів. *Правові новели: науковий юридичний журнал*. 2018. № 4. С. 122-128.

Тема 28. Договори про надання послуг

Теоретичні питання

1. Поняття послуги та договорів про надання послуг.
2. Поняття та умови договору про надання послуг.
3. Зміст договору про надання послуг та його виконання.
4. Договір перевезення.
5. Договір транспортного експедирування.
6. Договір доручення.
7. Договір комісії.
8. Договір управління майном.

Теми індивідуальних робіт

1. Договір про надання медичних послуг: поняття, елементи, проблеми правового регулювання.
2. Договір про надання консультаційних послуг: загальна характеристика.
3. Особливості захисту прав споживачів за договором про надання послуг.
4. Поняття та загальна характеристика договору про надання детективних послуг.
5. Правова природа договору про надання концертних послуг.
6. Правова природа договору про надання юридичних послуг.
7. Правове регулювання укладення договору про надання комунальних послуг.
8. Специфіка договору про надання освітніх послуг у закладі вищої освіти.
9. Цивільно-правова природа договору про надання перукарських послуг.
10. Цивільно-правове регулювання договору про надання ритуальних послуг.
11. Цивільно-правова відповідальність за договором про надання медичних послуг.

12. Цивільно-правовий договір з надання маркетингових послуг: поняття та елементи.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

2. Абрамович Н. Особливості укладення, зміни та припинення договору про надання медичних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 4-7.

3. Адамова О.С. Співвідношення понять «послуга» і «обслуговування» у сфері туризму. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 225-231.

4. Баб'юк М.П. Цивільно-правова природа договору про надання вищим навчальним закладом освітніх послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 37. Том 1. С. 101-105.

5. Басова А.В. Поняття договору з охорони фізичних осіб. *Форум права*. 2013. № 2. С. 25-29.

6. Блащук Т.В. Договір про надання медичних послуг (медичного обслуговування) в умовах реформи медичної галузі. *Часопис національного університету «Острозька академія»*. 2017. № 2(16). С. 114.

7. Браславець Ю.Ю. Правове регулювання істотних умов договору щодо надання житлово-комунальних послуг. *Молодий вчений*. 2016. № 7(34). С. 227-229.

8. Булеца С.Б. Договір про надання особливих послуг. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 6. С. 90-93.

9. Васильєва В.А. Цивільно-правове регулювання діяльності з надання посередницьких послуг: монографія. Івано-Франківськ. ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2006. 346 с.

10. Владикін О.Н. Правова природа договору про надання послуг електрозв'язку. *Юридичний вісник*. 2013. № 2(27). С. 82-86.

11. Волинська А.М. Договір про надання детективних послуг в системі цивільно-правових договорів. *Юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 234-247.

12. Волинська А.М. Істотні умови договору про надання детективних послуг. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. № 79. С. 27-34.

13. Волинська А.М. Стан наукової розробки договору надання детективних послуг в Україні. *Український науково-теоретичний часопис Київського університету права НАН України*. 2016. № 3. С. 225-229.

14. Гейнц Р.М. Правове регулювання укладення договору про надання комунальних послуг. *Юридична Україна*. 2011. № 5. С. 51-56.

15. Герц А.А. Окремі аспекти договору про надання медичних послуг. *Вісник Львівського університету*. 2012. Вип. 56. С. 223-228.

16. Герц А.А. Особливості змісту договору про надання медичних послуг у пластичній хірургії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 1. С. 63-66.

17. Горблянський В.Я. Договір про надання послуг як різновид споживчого договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016.

Вип. 39. Том 1. С. 46-49.

18. Горблянський В.Я. Способи захисту прав споживачів за договором про надання послуг. *Eurasian academic research journal*. 2018. № 11(29). С. 59-66.

19. Горблянський В.Я. Формування законодавства про захист прав споживачів у сфері послуг. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2017. Вип. 43. С. 210-221.

20. Гриняк А. Особливості розмежування договорів підряду та договорів із надання послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 18-20.

20. Гриняк А.Б. Особливості договірної регулювання відносин з надання послуг в підприємницькій діяльності. *Юридичний вісник*. 2015. № 1(34). С. 115-120.

21. Гришко У.П. Визначення сутності поняття «транспортна послуга» як об'єкта правовідносин за участю споживачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 1. С. 116-119.

22. Гунда А.О. Деякі питання правової природи договору про замовлення надання ритуальних послуг після своєї смерті. *Юридичний науковий електронних журнал*. 2015. Вип. 1. С. 48-50.

23. Гунда А.О. Застосування типових/стандартних форм договорів про надання ритуальних послуг: аргументи pro і contra. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 31. Том 1. С. 116-118.

24. Гунда А.О. Форми договірної відповідальності виконавців ритуальних послуг. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства*. 2014. Вип. 35. С. 88-99.

25. Гунда А.О. Цивільно-правове регулювання договору про надання ритуальних послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. Вип. 20. С. 55-58.

26. Дзюбенко О.Л. Особливості та види договорів про надання послуг. *Митна справа*. 2012. № 6(84). С. 294-299.

27. Дзюбенко О.Л. Поняття та класифікація послуг вищої освіти в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 2. С. 44-49.

28. Капля О. Юридична природа зобов'язань із надання Інтернет-послуг. *Вісник Академії управління МВС*. 2010. № 2(14). С. 83-88.

29. Корбут О.О. Юридична природа договору надання концертних послуг. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4(48). С. 168-173.

30. Коросташивець Ю.Г. До питання про відповідальність за договором про готельне обслуговування. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 3. С. 33-37.

31. Коросташивець Ю.Г. Захист прав споживачів готельних послуг. *Юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 155-160.

32. Коросташивець Ю.Г. Істотні умови договору на туристичне обслуговування за законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 8. С. 96-99.

33. Кохановський В.О. Розірвання договору про надання туристичних послуг та відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договорів у сфері туризму в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4.

С. 96-100.

34. Лукасевич-Крутник І. Система договорів, що опосередковують зобов'язання з надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 26-31.

35. Майданик Р. Договір про надання медичних послуг. *МЕДИЧНЕ право*. 2010. № 5(1). С. 52-66.

36. Майданик Р. Питання цивільно-правової відповідальності за договором про надання медичних послуг. *Право України*. 2011. № 11-12. С. 82-90.

37. Майданик Р.А. Договір про надання медичних послуг: загальні положення. *Методологічна скарбниця*. 2016. № 1. С. 139-158.

38. Михайлюк Г.О. Поняття та особливості надання банківських послуг за допомогою Інтернету. *Право України*. 2010. № 8. С. 162-168.

39. Михайлюк Г.О. Цивільно-правовий аналіз нетрадиційних банківських послуг зі зберігання цінностей. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2010. Вип. 13(1). С. 230-233.

40. Михайлюк Г.О. Цивільно-правовий аспект нетрадиційної банківської послуги Інтернет-банкінг. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 5. С. 45-48.

41. Мірзоян А.А. Деякі питання систематизації договорів про надання послуг. *Університетські наукові записки*. 2007. № 4(24). С. 229-233.

42. Павліш П.В. Поняття договору надання юридичних послуг та його місце в системі цивільно-правових договорів. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 139-144.

43. Павліш П.В. Порядок укладання договору надання юридичної допомоги. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 1. Том 1. С. 144-147.

44. Павліш П.В. Припинення договору надання юридичних послуг. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 19. С. 104-108.

45. Панченко О.І. Види договорів охорони залежно від особи замовника, які укладає поліція охорони. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. С. 110-113.

46. Пономарьова Т.С. Договір про надання детективних послуг: проблеми правового регулювання. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2017. № 1. С. 106-113.

47. Розгон О.В. Специфіка договору про надання освітніх послуг у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 3. Том 1. С. 102-105.

48. Самчук-Колодяжна З.Ф. Особливості застосування публічного цивільно- правового договору. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-1. С. 131-133.

49. Телестакова А.А. Окремі питання визначення критеріїв класифікації договорів про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 172-175.

50. Терехов Р.Г. Цивільно-правова природа договору про надання перукарських послуг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного*

університету. 2018. № 31. С. 101-104.

51. Тур О.Т. Істотні умови договору про надання консультаційних послуг. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2 частина 3. С. 91-95.

52. Тур О. Характеристика суб'єкта цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану внаслідок недоліків консультаційних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 22-26.

53. Устінський А.В. Укладення договору про надання готельних послуг за допомогою мережі Інтернет. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 2. С. 90-93.

54. Устінський А.В. Щодо питання про відповідальність за договором про надання готельних послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 36. Том 1. С. 144-147.

55. Федорченко Н. Особливості укладення договору про сурогатне материнство. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 6568.

56. Федорченко Н.В. Договірні зобов'язання з надання послуг: проблеми теорії і практики: монографія. Київ; НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2015. 328 с.

57. Федорченко Н.В. Елементи належного виконання договірних зобов'язань із надання послуг. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 6. С. 108-111.

58. Федорченко Н.В. Загальна характеристика договору на готельне обслуговування. *Юридичний вісник*. 2012. № 4(25). С. 93-98.

59. Федорченко Н.В. Особливості укладення договорів про надання послуг. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 3. С. 56-63.

60. Федорченко Н.В. Поняття та ознаки договору про надання послуг. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 12. С. 98-104.

61. Федорченко Н.В. Цивільно-правові проблеми надання готельних послуг. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 169-174.

62. Федосенко Н.А. До питання про місце договору з надання послуг у ході виконання маркетингових досліджень у системі цивільно-правових договорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 5. С. 27-29.

63. Федосенко Н.А. Істотні умови договору про надання маркетингових послуг. *Правові новели*. 2018. Вип. 6. С. 35-41.

64. Федосенко Н.А. Суб'єктно-об'єктний склад договірних маркетингових відносин. *Право і суспільство*. 2018. № 6. С. 35-40.

65. Федосенко Н.А. Цивільно-правова відповідальність виконавця за договором про надання маркетингових послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Том 1. С. 126-131.

66. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.

67. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

68. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

69. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

70. Янишен В.П. Особливості реалізації прав споживачів за договором про виконання робіт (надання послуг). *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). С. 1-15.

Тема 29. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії

Теоретичні питання

1. Поняття та елементи договору позики.
2. Права та обов'язки сторін за договором позики.
3. Новація боргу в позикове зобов'язання.
4. Кредитний договір: поняття та елементи. Права та обов'язки сторін за кредитним договором.
5. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору.
6. Поняття та загальна характеристика договору банківського рахунку (предмет, сторони договору банківського рахунку, його форма та зміст). Види банківських рахунків.
7. Порядок відкриття, закриття та розірвання банківського рахунку.
8. Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу. Види банківських вкладів.
9. Предмет та сторони договору банківського вкладу. Форма та зміст договору банківського вкладу.
10. Порядок відкриття та закриття вкладних (депозитних) рахунків.

Теми індивідуальних робіт

1. Особливості правового статусу одного із подружжя як позичальника.
2. Комерційний кредит.
3. Місце договору споживчого кредитування у системі цивільно-правових договорів.
4. Поняття та правова характеристика кредитних історій.
5. Умови та види цивільно-правової відповідальності при порушенні кредитного договору.
6. Страхування депозитних вкладів населення.
7. Проценти на банківський вклад.
8. Зміст та види державних гарантій заощаджень в Україні.
9. Правова природа грошей на банківському рахунку.
10. Правова природа договору умовного депонування (ескроу).
11. Особливості договору банківського вкладу (депозиту) в Державному ощадному банку України.
12. Цивільно-правова природа договору вкладу дорогоцінних металів.
13. Спадкування права на вклад у банку.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №№ 5-6. Ст. 30.
3. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 року № 543/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28.
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.
5. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 року № 2908-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 15. Ст. 101.
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 року № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
7. Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23.06.2005 року № 2704-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 421.
8. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 року № 4452-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.
9. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 1. Ст. 2.
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
11. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 року № 978-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 52. Ст. 377.
12. Бабаскін А. Співвідношення кредитного договору та договору позики у цивільному законодавстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 5-10.
13. Бабаскін А.Ю. Предмет кредитного договору у цивільному праві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 1. С.97-100.
14. Бабаскін А.Ю. Про можливість укладення кредитного договору за моделлю договору приєднання. *Право і суспільство*. 2017. № 6. С.41-47.
15. Бабаскін А.Ю. Щодо поняття кредит у цивільному праві України. *Держава і право: Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 56. С.256-260.
16. Бахрієва З.Р. Припинення договорів про надання фінансових послуг. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2012. Том 25(64). № 1. С.204-209.
17. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
18. Безклубий І.А. Договір позики та його співвідношення з кредитним договором. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2007. № 5. С.57-67.

19. Білько О.П. Особливості комерційного кредиту. *Юридичний вісник*. 2010. № 2(15). С.36-39.
20. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
21. Горбатюк В., Закревський А., Кравченко Л. До питання про особливості надання фінансових послуг: позика та кредит. *Юридичний журнал*. 2011. № 2. С.102-104.
22. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
23. Ленський С.В. Форма договору комерційного кредитування. *Юрист України*. 2012. № 1-2 (18-19). С.46-51.
24. Лепех С. Особливості правового статусу одного із подружжя як позичальника. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 57. С.216-220.
25. Лепех С. Умови договору споживчого кредиту. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 9. С.29-33.
26. Лусперник Д.Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4(128). С. 16-24.
27. Моїсеєнко Ю.М. Реалізація способів захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту) в судовій практиці. *Теорія і практика правознавства*. 2016. № 1(9). С.1-13.
28. Моїсеєнко Ю.М. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). *Проблеми законності*. 2017. Вип.136. С.56-63.
29. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.
30. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
31. Олексіюк М., Подкопаєв І. Кому належать гроші на вашому поточному рахунку? *Юридична газета*. 2017. № 13(563). С.14-15.
32. Остапчук Я.М. Класифікація банківського кредиту: позичка, позика, депозит. *Фінансовий простір*. 2015. № 3(19). С.308-315.
33. Пандурська А.О. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації. *Віче*. 2013. № 13. С.18-21.
34. Пандурська А.О. Умови та види цивільно-правової відповідальності при порушенні кредитного договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том 1. С.194-197.
35. Пашнева В.А. Правова природа страхування банківських вкладів. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2011. Том 24(63). № 2. С.110-114.
36. Петреченко С.А. Актуальні аспекти виконання договору банківського вкладу: захист прав вкладників в умовах фінансової нестабільності. *Право і суспільство*. 2015. № 5-3. С.141-145.
37. Погребняк В.Я. Визначення поняття споживчого кредиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 16. Т. 2. С.37-39.
38. Погребняк В.Я. Місце договору споживчого кредитування у системі

цивільно-правових договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 35. Ч. 1. Т. 2. С.15-18.

39. Подцерковний О.П. Проблеми відповідальності фінансової установи за договором банківського рахунку (на прикладі обігу банківських металів). *Наукові праці Національного університету «ОЮА»*. 2014. Т.14. С.97-105.

40. Поливач В.О. Правова природа справ, що виникають із кредитних правовідносин, та процесуальні проблеми їх розгляду. *Адвокат*. 2012. № 9(144). С.41-44.

41. Розгон О.В. Спадкування грошових коштів, розміщених на депозитних рахунках у банку. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 5. С.30-48.

42. Тімуш І.С. Поняття та правова природа ризикових договорів у цивільному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 21. Частина 2. Том 1. С.282-285.

43. Тупицька Є. Проценти за новаційним договором позики. *Юридична Україна*. 2010. № 1. С.72-76.

44. Тупицька Є.О. Поняття та місце договору новації боргу у позикове зобов'язання в системі зобов'язань за законодавством України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-1. С.151-153.

45. Тупицька Є.О. Правове регулювання новації боргу в системі позикових зобов'язань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 5. С.72-74.

46. Тупицька Є.О. Теоретико-правовий аналіз кредитних та позикових відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. С.291-294.

47. Тупицька Є.О. Щодо питання поіменованості чи непоіменованості договору новації боргу у позикове зобов'язання. *Форум права*. 2009. № 3. С.621-626.

48. Холод В.В. Окремі аспекти судової практики вирішення спорів щодо укладення, зміни та розірвання договору банківського вкладу та банківського рахунку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-1 том 1. С.226-229.

49. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.

50. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

51. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

52. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

53. Янишен В.П. Договір позики: спірні питання форми та предмета. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2(8). С.1-13.

Тема 30. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Теоретичні питання

1. Договір про спільну діяльність.
2. Договір простого товариства.
3. Поняття та загальна характеристика недоговірних зобов'язань.
4. Класифікація недоговірних зобов'язань.
5. Правове регулювання зобов'язань, що виникають із публічної обіцянки винагороди.
6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають в результаті вчинення у майнових інтересах іншої особи без її доручення.
7. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної та юридичної особи.
8. Порядок усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи та відшкодування шкоди за неусунення такої загрози.

Теми індивідуальних робіт

1. Припинення договору простого товариства та відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями.
2. Порівняльна характеристика порядку управління господарським товариством та простим товариством.
3. Просте і таємне (негласне) товариство: поняття та співвідношення.
4. Порядок та підстави припинення зобов'язання з публічної обіцянки винагороди.
5. Правовий режим речі, поданої на конкурс.
6. Набуття майнових прав інтелектуальної власності за конкурсом.
7. Загальна характеристика гестора як суб'єкта зобов'язання із вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.
8. Порядок відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.
9. Поняття реальної загрози для здоров'я та життя фізичної особи.
10. Обсяг відшкодування шкоди в зобов'язаннях, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.
11. Правова природа зобов'язань відшкодування шкоди, що виникла в результаті неусунення загрози, створеної життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
12. Правові наслідки не виконання зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи.
13. Правова природа зобов'язань, що виникають із безпідставного збагачення.
14. Особливості зобов'язань, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року

№ 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.

3. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80.

4. Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 року № 112 в редакції від 26.07.2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-97-%D0%BF#Text>.

5. Бермічева О.В. Просте і таємне (негласне) товариство: поняття та співвідношення. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 1(23). С. 40-47.

6. Блажівська О.Є. Спільна діяльність учасників простого товариства: монографія. К.: Алерта, 2013. 224 с.

7. Бурлаков С.Ю. Набуття майнових прав інтелектуальної власності за конкурсом. *Форум права*. 2014. № 1. С. 55-58.

8. Габріадзе М.Р. Правова природа зобов'язань відшкодування шкоди, що виникла в результаті неусунення загрози, створеної життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Вісник Луганського Державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2013. № 4. С. 171-181.

9. Долгополова Л.М. Торги як підстава виникнення цивільних правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 65-67.

10. Долгополова Л.М. Юридична природа торгів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 63. С. 474-480.

11. Ігнатенко В.М. Динаміка виникнення зобов'язання з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 174-181.

12. Катренко А. Інтерес у зобов'язаннях, що виникають у зв'язку зі створенням загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 104-109.

13. Катренко А. Інтерес у зобов'язаннях, що виникають у зв'язку зі створенням загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 104-109.

14. Килимник В.В., Харитонов О.В. Щодо правової характеристики припинення договорів про спільну діяльність. *Форум права*. 2012. № 1. С. 438-441.

15. Кузьмич О.Я. Правові положення щодо участі третіх осіб у зобов'язаннях, що виникають унаслідок рятування здоров'я і життя фізичної особи, майна фізичної особи або юридичної особи. *Право і суспільство*. 2016. № 7. С. 54-59.

16. Ляшевська Л.І. Особливості відшкодування шкоди, завданою необхідною обороною. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2. С. 68-72.

17. Назаренко Д.Б. Договір простого товариства як форма державно-приватного партнерства. *Правова Держава*. 2011. № 13. С. 63-67.

18. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.

19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
20. Резнікова В.В. Договір простого товариства: господарсько-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3(47). С. 248-253.
21. Таран О.С. Істотні умови багатостороннього договору. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2(27). С. 39-44.
22. Таран О.С. Мета багатостороннього договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 9. С. 27-30.
23. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
24. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
25. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.
26. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
27. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бєгова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т. 2. 816 с.
28. Шаперенков К.В. Вклад у спільне майно учасників договору простого товариства. *Держава і право*. 2007. № 38. С. 420-426.
29. Шаперенков К.В. Договір про спільну діяльність у Римському приватному праві та його рецепція в сучасному цивільному праві України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2005. Вип. 6. С. 278-284.
30. Шаперенков К.В. Договір простого товариства як підстава виникнення права власності на новостворене нерухоме майно. *Держава і право*. 2008. № 42. С. 416-422.
31. Шаперенков К.В. Сторони договору простого товариства. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 2. С. 37-40.
32. Шевчук С.Р. Особливості внесення до спільної господарської діяльності вкладів діловою репутацією, діловими зв'язками та іншими нематеріальними активами. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 2. С. 167-170.
33. Юркевич Ю.М. Поняття та ознаки договору про спільну діяльність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Том 1. С. 129-133.
34. Юркевич Ю.М. Припинення договору простого товариства. *Право і суспільство*. 2015. № 6-2 частина 3. С. 83-88.
35. Юровська Г.В. Використання форми договору простого товариства при здійсненні господарської діяльності. *Кримський юридичний вісник*. 2010. Вип. 1(8). Частина II. С. 268-276.
36. Юровська Г.В. Договір простого товариства при створенні

промислово- фінансової групи. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 3. С. 61-63.

37. Юровська Г.В. Негласне товариство як вид договору простого товариства. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 211-225.

38. Юровська Г.В. Практика застосування судами законодавства про договір простого товариства. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2010. № 2. С. 88-93.

39. Юровська Г.В. Цивільно-правове регулювання договору простого товариства. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2009. № 2. С. 78-91.

Тема 31. Зобов'язання із заподіяння шкоди

Теоретичні питання

1. Поняття і значення зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
2. Елементи зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди.
3. Поняття деліктної відповідальності. Деліктна і договірна відповідальність.
4. Загальні умови деліктної відповідальності.
5. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.
6. Поняття та види джерела підвищеної небезпеки.
7. Суб'єкти відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
8. Умови відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
9. Підстави звільнення від відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
10. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.

Теми індивідуальних робіт

1. Особливості відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на захист.
2. Особливості відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.
3. Особливості відшкодування шкоди, завданої актами законодавчої та виконавчої влади.
4. Особливості відшкодування шкоди, завданої актами правоохоронних органів та органів судової влади.
5. Особливості відшкодування шкоди, завданої фізичними особами з частковою або неповною цивільною дієздатністю, недієздатними, з вадами

психічного чи фізичного стану та особами з обмеженою цивільною дієздатністю.

6. Особливості відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

7. Особливості відшкодування ядерної шкоди.

8. Особливості відшкодування шкоди, завданої фізичній особі каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

9. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

2. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 року № 39/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 12. Ст. 81.

3. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 року № 3390-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 47. Ст. 531.

4. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 року № 2736-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 22. Ст. 145.

5. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 року № 2245-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 15. Ст. 73.

6. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 року № 1961-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 1. Ст. 1.

7. Про поведження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 року № 255/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 27. Ст. 198.

8. Про приєднання України до Віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду: Закон України від 12.07.1996 року № 334/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 44. Ст. 222.

9. Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 року № 2893-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 14. Ст. 96.

10. Бондаренко М.О. Право громадян на відшкодування шкоди, завданої внаслідок дефекту в продукції. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України*. 2014. Вип. 1(1). С. 201-204.

11. Бородін М. Розгляд цивільних справ, які впливають із зобов'язань щодо відшкодування шкоди, завданої власником джерела підвищеної небезпеки. *Право України*. 2010. № 7. С. 101-106.

12. Булеца С.Б. Місце джерела підвищеної небезпеки при здійсненні медичної діяльності. *Адвокат*. 2012. № 3. С. 19-23.

13. Бурлака І. Понятійна суть та юридична природа зобов'язань з

відшкодування шкоди, заподіяної без вини завдавача. *Право України*. 2009. № 9. С. 106-109.

14. Бурлака І.В. Деякі особливості виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої фізичній особі джерелом підвищеної небезпеки без вини. *Юридична Україна*. 2009. № 10. С. 65-69.

15. Бурлака І.В. Деякі питання відшкодування шкоди, завданої актами органів публічної влади, за відсутності їхньої вини. *Юридична Україна*. 2009. № 11-12. С. 190-195.

16. Васильєв В.В. Окремі питання визначення поняття моральної (немайнової) шкоди. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 32. Том 2. С. 10-15.

17. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. / М.К. Галянтич, А.Б. Гриняк, А.І. Дрішлюк, Т.С. Ківалова [та ін.]; за ред. М.К. Галянтича. К.: Юрінком Інтер, 2011. 624 с.

18. Відшкодування моральної шкоди: коментар, законодавство, судова практика / за заг. ред. М.К. Галянтича. К.: Юрінком Інтер, 2013. 288 с.

19. Волков О.А. Розмежування крайньої необхідності та суміжних категорій цивільного права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 42. С. 181-186.

20. Волков О.А. Суб'єкти зобов'язань відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 41. С. 176-184.

21. Гринько Р.В. Заходи оперативного впливу та способи самозахисту: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-2. Том 1. С. 159-162.

22. Гринько Р.В. Поняття та ознаки заходів оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 3. Том 1. С. 136-140.

23. Гринько С.Д. Рецепція деліктних зобов'язань римського приватного права: поняття, система, рецепція: монографія / С.Д. Гринько; за наук. ред. Є.О. Харитонова. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2012. 724 с.

24. Єсіпова Л.О. Цивільно-правові аспекти відповідальності за шкоду, заподіяну малолітніми фізичними особами. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 51. С. 297-304.

25. Зобов'язальне право України: підручник / за ред.: Є.О. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. К.: Істина, 2011. 848 с.

26. Івашкова Т.О. Особливості визначення джерел підвищеної небезпеки в органах охорони державного кордону. *Форум права*. 2011. № 2. С. 320-326.

28. Ківалова Т. Субсидіарне застосування зобов'язань відшкодування шкоди. *Юридичний вісник*. 2010. № 4. С. 58-65.

29. Ківалова Т.С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти): монографія. Одеса: Юрид. літ. 2008. 360 с.

30. Крисань Т.Є. Правові аспекти відшкодування моральної шкоди у

цивільно-правових відносинах. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 218-221.

31. Крушельницька Г.Л. Особливості відповідальності за шкоду, завдану тваринами. *Право і суспільство*. 2014. № 1. С. 58-64.

32. Лесько Ю.В. Володілець транспортного засобу як суб'єкт цивільно-правової відповідальності за завдану шкоду. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 6 том 1. С. 93-97.

33. Ляшевська Л. Загальна характеристика механізму відшкодування шкоди, завданої особою в стані крайньої необхідності. *Юридичний вісник*. 2014. № 5. С. 227-232.

34. Мануїлова К. Суб'єктний склад у зобов'язаннях з відшкодування шкоди, заподіяної джерелом підвищеної небезпеки / К. Мануїлова // *Юридичний вісник*. - 2012. - № 3. - С.121-126.

35. Мануїлова К.В. Поняття та характеристики джерела підвищеної небезпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-2 том 1. С. 160-163.

36. Маріц Д.О. Відшкодування моральної шкоди у договорах обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 169-171.

37. Менів Л.Д. До питання про відшкодування моральної шкоди за порушення прав споживачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 31. Том 2. С. 7-10.

38. Мироненко В.П., Онищенко О.С. Загальні умови виникнення зобов'язань по відшкодуванню моральної шкоди. *Юридична наука*. 2014. № 9. С. 23-28.

39. Мусулевський А.А., Юркова Г.В. Проблемні питання відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 6. С. 112-116.

40. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.

41. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.

42. Немченко С.С. Цивільно-правові аспекти відповідальності за шкоду, заподіяну малолітніми фізичними особами. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 2(II). С. 67-72.

43. Отраднава О. Договори між суб'єктами деліктних зобов'язань: принципи, можливості, межі. *Право України*. 2012. № 9. С. 174-184.

44. Отраднава О. Проблеми суб'єктного складу цивільно-правових деліктних зобов'язань. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2009. № 80. С. 22-25.

45. Отраднава О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014. 328 с.

46. Паришкара В.В. Проблемні аспекти цивільно-правової відповідальності без вини. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 2. С. 66-74.
47. Пендяга Г.Л. Обґрунтування в юридичній літературі відповідальності незалежно від вини, за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4. С. 22-24.
48. Пендяга Г.Л. Співвідношення відповідальності за шкоду заподіяну джерелом підвищеної ядерної небезпеки та спеціального режиму цивільно-правової відповідальності за ядерну шкоду. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 5. С. 88-91.
49. Русу С.Д. Питання гармонізації цивільного законодавства України про деліктні зобов'язання до стандартів Європейського Союзу. *Університетські наукові записки*. 2005. № 1-2(13-14). С. 102-108.
50. Свистун Л.Я. Деякі питання цивільно-правової відповідальності у сфері надання медичних послуг. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 79-84.
51. Сорока О.О. Особливості зобов'язань із відшкодування шкоди за законодавством України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 3-2. Том 1. С. 54-56.
52. Справи про відшкодування шкоди в судовій практиці: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. В.В. Луця, наук. ред. М.К. Галянтич. Одеса: ОДУВС, 2009. 428 с.
53. Тераз Р.І. Становлення та тенденції розвитку правового регулювання відшкодування шкоди, завданої недоліками товарів, робіт (послуг). // *Університетські наукові записки*. 2007. № 4(24). С. 171-176.
54. Тераз Р.І. Сторони зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). *Університетські наукові записки*. 2008. № 2(26). С. 64-69.
55. Ус М.В. Конкуренція вимог при відшкодуванні шкоди, завданої здоров'ю (життю) фізичної особи під час виконання договірних зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Том 1. С. 114-119.
56. Ус О.В., Ус М.В. Відшкодування шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення. *Право і суспільство*. 2015. № 3 частина. С. 82-87.
57. Хоменко М.М. Відшкодування шкоди, завданої органами державної влади, їх посадовими та (або) службовими особами у сфері нормотворчої діяльності. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 256-260.
58. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник / За заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. К.: Алерта, 2014. 496 с.
59. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
60. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
61. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

62. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О.Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

63. Чернілевська О.І. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 4. Том 2. С. 44-46.

64. Чернілевська О.І. Множинність осіб у зобов'язаннях із заподіяння шкоди працівником. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 329-333.

65. Шевченко Я.М. Охорона і захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб в цивільних правовідносинах: монографія. Х.: Харьков юридический, 2011. 528 с.

66. Шишка Р.Б. Цивільно-правова відповідальність і деліктне зобов'язання. *Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії*. 2013. Вип. 2. С. 206-216.

67. Шиян О. До питання встановлення вини у справах з відшкодування шкоди, завданої джерелами підвищеної небезпеки. *Право України*. 2010. № 6. С. 208-213.

Тема 32. Спадкове право

Теоретичні питання

1. Заповіт: види, форма, порядок оформлення.
2. Здійснення права на спадкування малолітніми та неповнолітніми особами.
3. Особливості спадкування окремих видів майна.
4. Охорона спадкового майна за цивільним законодавством України.
5. Правове регулювання усунення від права на спадкування.
6. Прийняття спадщини за цивільним законодавством України.
7. Спадкування за законом.

Теми індивідуальних робіт

1. Історія розвитку спадкового права в Україні.
2. Спадкове право: поняття та загальна характеристика.
3. Спадкування з іноземним елементом.
4. Цивільно-правовий статус суб'єктів спадкового права.
5. Спадковий договір у цивільному праві України.

Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Бичківський О.О. Спадковий договір: проблемні питання законодавчого врегулювання. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 2. С.136-141.
3. Главач І.І. Момент виникнення у спадкоємців право щодо спадщини: теоретичні та практичні аспекти. *Право і суспільство*. 2015. № 4 частина 4. С.55-

61.

4. Гончарова А.В. Деякі проблеми та перспективи розвитку спадкової трансмісії в цивільному законодавстві України. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С.183-186.

5. Гончарова А.В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6-1 том 1. С.197-200.

6. Граніна І.В. Щодо актуальності дослідження інституту виконання заповіту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 24. Том 2. С.29-32.

7. Желіховська Ю.В. Поняття, юридична природа та розмежування понять «спадкового представлення» та «спадкової трансмісії». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 3 том 1. С.77-79.

8. Заїка Ю.О. Реалізація принципу справедливості при зміні черговості спадкоємців за законом. *Юридична наука*. 2011. № 2. С.38-44.

9. Зайцев О.Л. Основні положення спадкового права. *Форум права*. 2010. № 1. С.112-115.

10. Калініченко О. Форми заповіту за Цивільним кодексом України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. № 88. С.110-112.

11. Козловська Л. Визнання права власності на спадкове майно за рішенням суду в юридичному складі підстав спадкування. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С.53-56.

12. Козловська Л.В. Функції юридичних фактів у динаміці підстав спадкових правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 30. Том 1. С.133-136.

13. Козловська Л. Право спадкування як суб'єктивне цивільне право. *Юридична Україна*. 2014. № 12. С.15-21.

14. Кондратова А.М. Історія становлення і розвитку законодавства про спадкування в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 3. С.169-174.

15. Майкут Х.В. Деякі питання врегулювання спадкових відносин на українських землях за Литовськими статутами. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 2. С.37-41.

16. Нелін О. Генезис та розвиток інституту відумерлості спадщини в Україні. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С.43-47.

17. Нелін О. Еволюція норм спадкового права в процесі становлення і розвитку правової системи України. *Юридична Україна*. 2013. № 1. С.62-66.

18. Орлов І.П. Поняття та ознаки правочинів в сфері спадкового права. *Форум права*. 2012. № 4. С. 711-716.

19. Павлюк Н.М. Свобода заповіту та право спадкування обов'язкової частки: правовий аспект. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С.224-228.

20. Печений О.П. Проблемні питання судової практики у справах щодо визнання недійсними свідоцтв про право на спадщину. *Вісник Верховного Суду*

України. 2011. № 11(135). С.23-32.

21. Печений О. Про деякі теоретичні проблеми спадкового права. *Право України*. 2010. № 12. С.40-47.

22. Печений О. Час і місце відкриття спадщини: проблемні питання нотаріальної практики. *Нотаріат для Вас*. 2010. № 5. С. 20-23.

23. Половинкіна Р.Ю. Історико-правовий аналіз нормативного змісту спадкового права в Цивільних кодексах УСРР, УРСР. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 5. С.43-46.

24. Солонько М.Ф. Основні положення здійснення права на прийняття спадку. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. Вип. 2 (49). С. 241-246.

25. Цибульська О.Ю. Щодо питання про спадкування за заповітом осіб, що перебувають у плаванні на морському або річному судні. *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 14. С.87-90.

26. Череватенко І.М. Нотаріальний порядок оформлення спадщини за умови поділу спадкового майна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 21. Частина 2. Том 1. С.293-295.

Судова практика

1. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 року № 7 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08>.